

Vladimír Kořínek (1899–1981)

Vzpomínky na profesora Kořínka

In: Zdeňka Kohoutová (author); Jindřich Bečvář (author): Vladimír Kořínek (1899–1981). (Czech).
Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005. pp. 239–280.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/401870>

Terms of use:

© Kohoutová, Zdeňka

© Bečvář, Jindřich

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

školské matematiky, 22. května 1974 na téma *Podmínky konečnosti pro grupy a zobecněné řešitelné grupy*² a 29. května 1974 o práci A. W. Hales, R. J. Nunke *Groups have few composition series*.³

Kořínkova účast i aktivita na semináři pak postupně ochabovala. Ve školním roce 1974/75 se účastnil semináře šestnáctkrát, v roce 1975/76 již jen osmkrát; v závěru letního semestru (27.5. a 3.6. 1976) byl na dvou přednáškách moskevského matematika O. N. Golovina nazvaných *O některých teoreticko-grupových směrech moskevské algebraické školy*. V následujících dvou letech se již objevoval na semináři výjimečně; poslední Kořínkův zápis v jeho sešitě je ze dne 7. 12. 1977.

Vladimíra Kořínka jsem viděl i na posezení katedry algebry, které se konalo roku 1977 v jedné dejvické restauraci u příležitosti padesátin Karla Drbohlava. To už mu zdraví tak nesloužilo a nové informace těžko vnímal. Dne 10. června 1981 jsme se s ním rozloučili ve strašnickém krematoriu.

Mám pocit, že většinu tzv. kořínkovských historek (i ty nepublikovatelné) jsem slyšel až po Kořínkově smrti. Často bývaly dávány k lepšímu na nejrůznějších setkáních matematiků, učitelů či studentů, na seminářích, letních školách a podobných akcích. Vzhledem k tomu, že jsem V. Kořínka „zažil“, viděl jsem ho vždy při těchto vyprávěních živě před sebou.⁴ V některých historkách V. Kořínek urputně a svérázným způsobem bojuje s byrokracií, nepořádkem nejrůznějšího druhu, nesolidností a neseriózností, odflinknutou prací apod. Když jsem v dalších letech na fakultě viděl soustavné problémy s úklidem v posluchárnách, na chodbách i v pracovnách, vztah fakulty ke studiu učitelství, problémy s reformami nejrůznějšího druhu, dislokacemi, když jsem pociťoval tlak zbytečné a přebujelé administrativy atd. atd., uvědomoval jsem si vždy velice intenzivně, že Kořínka již není. Chyběla osobnost, která by v pravý okamžik zjedнала pořádek nebo důrazně zahřměla, že to či ono je *čirý nesmysl*.

Moje „druhé seznámení“ s Vladimírem Kořínkem spadá do let 1995 až 2003; v té době jsem vedl na oboru *Obecné otázky matematiky a informatiky* doktorské studium Zdeňky Kubištové (později Kohoutové) vymezené názvem *Život a dílo Vladimíra Kořínka*. Postupně jsem byl seznamován s informacemi, které získávala od příbuzných a známých, s některými archívními materiály, podrobněji jsem poznával Kořínkovy matematické výsledky, šíři jeho zájmů a jeho všestrannou aktivitu. Kořínkovu učebnici *Základy algebry* jsme se tehdy snažili vidět v nadhledu a v širších souvislostech, uvažovali jsme o tom, proč byla napsána „ve starém duchu“ zhruba dvě desetiletí po vydání Waerdenovy slavné dvoudílné monografie *Moderne Algebra*. Nakonec jsem pročítal jednotlivé kapitoly připravované disertace a dozvídal se o V. Kořínkovi další a další podrobnosti. Můj pohled na Vladimíra Kořínka postupně nabýval

² Šlo o poznámky ke knize D. J. S. Robinsona *Finiteness conditions and generalized soluble groups*, ve které jsou Kořínkovy výsledky citovány.

³ *American Mathematical Monthly* 81(1974), 50–51.

⁴ Je třeba poznamenat, že řada kořínkovských historek je smyšlená; některé jsou v různých modifikacích vyprávěny i o některých „slavných“ profesorech jiných oborů.

na komplexnosti a plastičnosti, kořínkovské historky ustoupily do pozadí. Začal jsem rozumět motivům, které ho vedly k jeho širokým aktivitám, poznával jsem hlouběji jeho vlastnosti a chápal i některé jeho svérázné projevy.

Moje „třetí seznámení“ s Vladimírem Kořínkem bylo plné neočekávaných překvapení. Když jsem totiž v roce 2004 začal připravovat k vydání disertační práci Z. Kohoutové, navštěvoval jsem Archiv Akademie věd ČR a studoval tam Kořínkovu pozůstalost, která je uložena v 46 kartonech. Další materiály jsem získal již před lety od K. Drbohlava, jiné jsem našel v jeho pozůstalosti. Některé z těchto dokumentů jsem shromáždil v předchozí kapitole této monografie. S výběrem jsem měl velké problémy; snažil jsem se zařadit zajímavé a různorodé dokumenty z velkého časového úseku Kořínkova života, a to takové, které by dobře charakterizovaly jeho aktivity, postoje i svéráznost. A bylo z čeho vybírat! S těžkým srdcem jsem mnohé materiály vyřazoval, aby text příliš nenarůstal. Nad mnoha dokumenty jsem nevycházel z údivu, ať již šlo o materiály z doby druhé světové války nebo z doby pozdější. Můj respekt k Vladimíru Kořínkovi jako k člověku neustále rostl.

Dnes vnímám Vladimíra Kořínka jako obdivuhodného, vysoce charakterního člověka, který byl na jedné straně hluboce oddán algebře, matematice, vědě a vědeckému přístupu vůbec, a na druhé straně (v nejlepší slova smyslu) vlasti a národu. Nezištně pomáhal svým žákům, snažil se urychlit jejich odborný růst, „ohlídat“ jejich kariéru, vyslat je na zkušenou do zahraničí. Nezavídal jim jejich vědecké výsledky, naopak, měl z nich radost. Byl vždy přesvědčen o tom, že je třeba obětovat čas, energii a tudíž i svou vědeckou práci prospěchu společnosti. Tento Kořínkův názor patrně ještě posílila vynucená pauza v jeho pedagogické činnosti v době druhé světové války, kdy byly české vysoké školy německými okupanty uzavřeny. Proto věnoval tolik pozornosti organizaci vysokoškolského studia, proto se zabýval otázkami vyučování matematice na jedenáctiletkách a středních všeobecně vzdělávacích školách, problémy modernizace výuky, posuzováním osnov, podrobným a pečlivým recenzováním učebnic, problematikou výchovy a vzdělávání učitelů matematiky, terminologickými otázkami, proto aktivně podporoval činnost celé československé matematické obce a s velkým nasazením pracoval v Jednotě československých matematiků a fyziků, v Československé akademii věd, proto obětoval čas celé řadě dalších funkcí na fakultě i mimo ni. Věnoval se také popularizaci matematiky a vědy vůbec, delší či kratší proslovy měl při nejrůznějších příležitostech⁵, při významných život-

⁵ Např. ve Spolku posluchačů přírodních věd na téma *Empirická metoda a její význam v praktickém životě* (13. 11. 1945), v Libušiných lázních v Bechyni v pásmu *Život jindy a nyní* na téma *Věda dříve a nyní* (24. 8. 1950), při zahájení a zakončení 8. sjezdu polských matematiků (září 1953), při vzpomínkovém shromáždění na paměť F. Závíšky (20. 5. 1955), při slavnostním zasedání k 100. výročí úmrtí maďarského matematika J. Bolyaie (18. 1. 1960), při zahájení lyžařských přeborů UK v Harrachově (30. 1. 1961), při odhalování pamětní desky J. Sobotky v Řepníkách (2. 9. 1962), při zahájení konference o diferenciálních rovnicích v hotelu International (Equadiff, 5. 9. 1962) atd. atd.

ních jubileích svých kolegů⁶, při návštěvách zahraničních hostů⁷, nevyhýbal se ani projevům na pohřbech,⁸ kratší či delší vzpomínky Vladimír Kořínek rovněž přednesl u příležitosti svých sedmdesátin, pětasedmdesátin a osmdesátin. Všem těmto činnostem se věnoval i poté, kdy se stal řádným profesorem (1946) a později akademikem (1952), v době, kdy žádnou „angažovanost“ ke své kariéře nepotřeboval.

Čas, který V. Kořínek obětoval funkcím a nejrůznějším aktivitám, mu však chyběl pro vlastní bádání. Značně tím trpěl, jak je vidět z některých jeho příspěvů a soukromých dopisů, v nichž si stěžuje na přemíru zbytečné administrativy a na nedostatek času pro vědeckou práci.

K výuce přistupoval Vladimír Kořínek velmi svědomitě. Dělal si podrobné přípravy, které celý život uschovával v pečlivě nadepsaných deskách; u výběrové výuky v nich měl někdy vložen i seznam posluchačů s adresami.⁹ Ve dvou sešitech měl zachyceny výsledky zkoušek a kolokvií od školního roku 1935/36 až do školního roku 1963/64 a výsledky státních zkoušek z let 1948 až 1951.

Kořínkův algebraický seminář z let 1958 až 1977 je zachycen v 16 velkých sešitech. Nejprve je v nich pečlivě zapsán program semináře (kromě 5. sešitu) a pak vždy následují Kořínkovy poznámky z jednotlivých přednášek. První zápis má datum 20. února 1958, poslední 7. prosince 1977; velká mezera od 3. prosince 1969 do 14. října 1970 odpovídá době, kdy se V. Kořínek léčil po úrazu. Rukopisné přípravy referátů, které na semináři sám proslovil, opatřil vždy příslušným datem a založil do pečlivě nadepsaných desek. Do jednoho sešitu si poznamenával matematické problémy, první zápis je z 19. dubna 1927, poslední z 20. června 1941.

Vladimír Kořínek byl pořádný až pedantický. Veškeré materiály si pečlivě uschovával, pozorně je třídil a zakládal do desek, které opatřoval výstižnými

⁶ 60 let E. Čecha (29. 6. 1953), 60 let V. Jarníka (20. 12. 1957) – o Jarníkově vědecké činnosti hovořil též 20. 5. 1953, 85 let B. Bydžovského (27. 5. 1965), 70 let J. Nováka (26. 3. 1975) atd.

⁷ Uvítání francouzského matematika M. R. Frécheta (1878–1973) před jeho přednáškou v Jednotě dne 21. 10. 1957, přípitek při večeři na počest P. S. Alexandrova (1896–1982) dne 23. 9. 1961, uvítací proslav při uvedení L. Fuchse v Maďarské kultuře dne 4. 5. 1965 atd.

⁸ O. Tomiček 9. 12. 1953, Z. Matyáš 6. 6. 1957, F. Vyčichlo 10. 1. 1958, M. Kössler 14. 2. 1961 (Kořínek rovněž připravil krátký materiál o Kösslerovi pro nástěnku ČSM), K. Rychlík 3. 6. 1968, J. Holubář 20. 1. 1970. Některá jeho vystoupení byla misty emotivní, např. v závěru svého projevu na pohřbu svého přítele F. Vyčichla řekl: *Tak tu stojím dnes, drahý Františku, abych se s Tebou jménem českých a slovenských matematiků rozloučil. Při četných peripetiích Tvé dlouhé a těžké choroby děsilo mne již po řadu let pomýšlení, že zde jednou budu takto stát. Nyní mně nezbyvá nic jiného, než abych zde za Tvou velkou ideální práci a za Tvé velké přátelství Ti slíbil, že půjdeme po Tvém vzoru nesmlouvavě vpřed majíce na zřeteli jen prospěch naší společnosti, prospěch naší vědy a rozkvet našich škol.*

⁹ Např. v deskách nadepsaných *Rozhovory o teorii grup (1948/49)* je tento seznam účastníků: A. Špaček, Č. Vitner, K. Drbohlav, A. Apfelbeck, M. Černý, J. Mařík, V. Pták, L. Prouza, M. Josifko, K. Winkelbauer, O. Šeřl, A. Fingerland, L. Rieger. V deskách *Rozhovory o teorii grup a oborech příbuzných (1949/50)* je tento seznam účastníků: A. Špaček, K. Winkelbauer, O. Šeřl, L. Janoš, V. Vilhelm, Č. Vitner, V. Pták, K. Drbohlav, J. Mařík.

nadpisy,¹⁰ na nejrůznější dokumenty, které mu přicházely do ruky, si vlevo nahoře poznamenával *Četl*, případně připojil navíc datum a podpis. Materiály z konferencí, kterých se účastnil, měl pečlivě seřazeny v nadepsaných deskách; ve velkých sešitech měl vždy nejprve zapsaný program konference a pak poznámky z jednotlivých přednášek. Po celý život uschoval své zápisy přednášek z doby univerzitního studia (Bydžovský, Kössler, Trkal, Vorovka, Heinrich, Kučera, ...).

Domnívám se, že Vladimír Kořínek byl silně ovlivněn *Obrodným a Etickým hnutím*,¹¹ jejichž akci se účastnil a kde měl řadu přátel. Zásad, které ho do Etického hnutí přivedly a které byly aktivitami tohoto hnutí patrně ještě upevněny, se po celý život nebyl ochoten vzdát. Byl přesvědčen o tom, že je třeba lidem pomáhat a nehledět na případná rizika. Proto se na počátku druhé světové války angažoval ve prospěch ruského emigranta E. Bunického, za války pomáhal židům, po válce se snažil sehnat místo pro J. Löwiga, člověka německého a židovského původu, v roce 1953 se postavil za prof. A. Žáčka, „přísluhovače kapitalistického režimu“, když byl existenčně ohrožen radikálním snížením důchodu atd. atd.

* * * * *

Na následujících stránkách je otištěno několik vzpomínek na pana profesora Kořínka. Děkuji všem, kteří k dokreslení jeho obrazu přispěli. Připojeny jsou některé pasáže z článků K. Drbohlava, L. Procházky a L. Berana a několik úryvků z Jubilejního almanachu MFF UK.

¹⁰ Např. *Výpisky z vědeckých prací A–E, F–H, ...*, *Články, jež třeba prostudovat, Přečíst, Dopisy A–D, ...*, *Kratší články matematické (obrácený chronologický pořad) do konce roku 1950, Prohlédnuto 24. 5. 1976* atd.

¹¹ *Etické hnutí* vzniklo v americké *Free Religions Association*; zamýšlelo etiku zcela odloučit od náboženství. Rozšířilo se v Británii a Německu, snažilo se vychovávat zejména mládež ke spravedlnosti, pravdivosti, lidskosti a k vzájemné úctě. U nás se *Etické hnutí* zrodilo z *Obrodného hnutí československého studentstva* (viz např. *Studentský věstník* 1(1920/21), č. 1, 2, 4) roku 1927. Na přelomu dvacátých a třicátých let mělo v Praze i v Brně svoji informační kancelář, vydávalo časopis *E Brno, list Etického hnutí čs. studentstva* (Národní knihovna v Praze, sgn. 54 F 10567), organizovalo letní konference na Řadově (tábor ležící v údolí Orlice zde vzniknul již r. 1924) a zimní konference spojené s lyžováním na horských chatách. Akce Etického hnutí měly vzdělávací a sportovní charakter; k přednáškám byly zvány významné osobnosti, např. literární vědec, germanista a překladatel prof. O. Fischer (1883–1938), spisovatel V. Vančura (1891–1942) atd. Roku 1930 na Řadově přednášel prof. B. Bydžovský *O významu matematických věd pro výchovu intelektuální i mravní*. V Etickém hnutí se významně angažoval prof. Vladimír Úlehla (1888–1947), který byl po určitou dobu jeho předsedou, dále prof. Bohuslav Havránek (1894–1978) a jeho bratr prof. Miroslav Havránek (1897–1963) – viz např. články *Etické hnutí čs. studentstva*, *Technik* 1(1931/32), str. 26, a *Řadov*, *Technik* 2(1932/33), str. 152. Kořínek přednášel na zimní konferenci r. 1932 nebo r. 1933 na téma *Vymezení pojmu vědy* a na Řadově r. 1935 na téma *Význam inteligence v dnešním životě*. Poznámky k těmto přednáškám jsou v Archivu AV ČR, fond Vladimír Kořínek.

Pan profesor Kořínek, vědec a humanista

VLASTIMIL DLAB

Jsem rád, že se edice *Dějiny matematiky* snaží zachovat našim potomkům obraz české matematiky a že jeden ze svazků této edice je věnován profesoru Vladimíru Kořínkovi, osobnosti, která přinesla do pražského matematického dění nejen vědecké, ale i vzácné mravní hodnoty, a vítám, že mohu na pana profesora vzpomenout. Rád bych, aby čtenář získal věrný obraz pana profesora Kořínka, vědce-humanisty, který svou vědeckou a pedagogickou činností, lidskostí a elánem se nesmírnou měrou zasloužil o rozvoj matematiky a především algebry na univerzitě Karlově.

Moje obsáhlá korespondence s profesorem Kořínkem z doby, kdy jsem pracoval v Austrálii (Canberra), byla bohužel ztracena. Při cestě do Prahy, kterou jsem nemohl koncem roku 1968 dokončit, přicestovala totiž část mých zavazadel do Československa, a tak jsem přišel o řadu osobních věcí. Těch několik vzpomínek, o něž se chci podělit, se proto do značné míry opírá jen o moji paměť a každá paměť může někdy klamat. Jsem si však tohoto nebezpečí velice dobře vědom.

Z nepřehledného množství setkání, diskusí a příhod se omezím jen na několik nejdůležitějších. Moje první, nezapomenutelné setkání s panem profesorem Kořínkem se váže ke školnímu roku 1952/53, kdy nám přednášel Algebru II. Jako studenti jsme vždy se zájmem sledovali úvodní rituál navlékání gumové rukavice a s požitkem naslouchali jeho typickému „zdehle“.

Celá naše třída měla k panu profesoru Kořínkovi velmi dobrý vztah. Nepamatuji si již, zda to bylo u příležitosti vydání jeho *Základů algebry* (jejich kopii s autorským podpisem dodnes vlastním), či jeho čtyřiapadesátých narozenin, kdy jsme mu během jeho přednášky věnovali čerstvé brambořiky s přáním *Zdehle v hlíně vězí hlíza, věnuje ji analýza*, což s lehkým úsměvem a možná i trochou ostychu mile ocenil. Důkazem jeho lidského vztahu ke studentům, a pro mne velmi příjemným překvapením a poctou, bylo jeho rozhodnutí, abych během týdne, kdy nebyl na katedře přítomen, dvě hodiny jeho výuky odpřednášel. Nejen to, dokonce mě pak nechal přednášet i kapitolu o konečných tělesech, do které jsem se v té době ve van der Waerdenově monografii zamiloval.

Láska pana profesora Kořínka k výuce algebry a ke studentům byla bezmezná. Za podmínek téměř naprosté izolace od jakýchkoli mezinárodních akademických zdrojů neopomenul jediný rok, aby nevypsal speciální přednášku či seminář v některé z pokročilých disciplín algebry. Pravda, na fakultě byli též druzí profesori, kteří pečovali o blaho svých studentů; jedním z nich byl profesor Čech. Byl to právě on, kdo mne nabádal, abych využil možnosti cestovat do zahraničí, byť to byla jen univerzita v Súdánu, a poslal o mně chvalozpěvný doporučující dopis. Byl to on, kdo pro mne zorganizoval první schůzky s Benjaminelem Segrem, Lucio Lombardo Radicem a Guido Zappou.

Byl to však hlavně pan profesor Kořínek, který pomáhal organizovat mé první mezinárodní krůčky. Rozhodně si nedovedu představit nikoho jiného z pražských profesorů, který by se mnou sdílel společný pokoj během naší účasti na konferenci o Abelových grupách v Tihany v září roku 1963. Ten týden navěky upevnil naše už tehdy vzácné a blízké vztahy zrozené z předchozí vědecké spolupráce. Každý večer jsme probírali jednotlivé přednášky toho kterého dne, podrobně diskutovali o budoucnosti české algebry a organizaci vědecké práce. Tuto stránku akademického života pana profesora Kořínka a jeho péči o prospěch matematicko-fyzikální fakulty nelze docenit. Je téměř zapomenuto, že za politické situace, jaká v Československu existovala, bylo možné – samozřejmě po politické linii – přijít s návrhem, aby byla veškerá matematika převedena z Univerzity Karlovy na tehdy prosazovanou fakultu technické a jaderné fyziky. A byli to především profesor Kořínek a profesor Jarník, kteří tomuto velmi vážnému nebezpečí zabránili.

Pan profesor Kořínek jednal v složité politické situaci šedesátých let vždy s neobyčejným přehledem a nebojácně. Vzpomínám si, jak ti, kteří měli nějaké kontakty se zahraničními vědci, byli v polovině šedesátých let úředně vyzváni, aby zaslali svým kolegům dopisy protestující proti tehdy diskutovanému návrhu na promlčení válečných zločinů. Kořínek byl tehdy jediný, kdo zodpověděl moje bezradné dotazy, jak tuto nepříjemnou situaci řešit, a poradil mi celou záležitost prostě ignorovat. Rovněž si vzpomínám, s jakými obavami popisoval ve svých dopisech v první polovině roku 1968 vývoj situace v Československu; věděl, že Československo může úspěšně čelit sovětskému impériu jedině cestou finské diplomacie.

Pan profesor Kořínek mě propouštěl na tříletý pobyt do Austrálie s podmínkou, že podám doktorskou disertaci. Její obhajoba proběhla za mého krátkého pobytu v Praze v roce 1966 během cesty z Austrálie na Mezinárodní kongres matematiků v Moskvě. To byl bohužel též rok, kdy jsem se s panem profesorem viděl naposledy. Měli jsme tenkrát v Moskvě dlouhé diskuse o české algebře a její budoucím vývoji. Pan profesor měl přesně promyšlené plány, velmi dobře rozuměl poválečnému období i tehdejší těžké politické situaci v Československu. Naše rozhovory byly velmi otevřené a realistické. V Moskvě jsme otázky týkající se budoucího vývoje algebry diskutovali i s řadou světových autorit, včetně S. A. Amitsura, P. M. Cohna, J. Dieudonného, A. G. Kuroše, A. I. Maľceva a B. H. Neumanna, abych uvedl alespoň některé. Bohužel, politický vývoj konce šedesátých let tomu chtěl jinak, pražská algebra se nakonec dostala do stadia, jejíž posouzení přenechám příštím generacím. Rád bych nicméně dodal, že se její vývoj rozhodně neslučoval s představami a plány profesora Kořínka. Jeho čestnost, upřímnost, lidskost a optimismus by rozhodně zabránily řadě událostí, které se staly jak v osmdesátých letech, tak po listopadovém převratu v roce 1989.

Nakonec bych se ještě rád vyjádřil ke Kořínkově učebnici *Základy algebry*, ke které je možno mít řadu námitek. Při hodnocení jakéhokoli díla je důležité si uvědomit, v jaké době a za jakých okolností vzniklo. Kořínkovy *Základy algebry* byly vydány před více než padesáti lety, v době, kdy u nás nebyla algebraická

tradice, na kterou by bylo možno navázat. Proto ten pomalý a opatrný výklad, který je pro Kořínkovy *Základy algebry* charakteristický. V následujících padesáti letech pak algebra prodělala nesmírný a neočekávaný rozmach; je proto velmi ošidné klást na Kořínkovu knihu dnešní měřítko. Bohužel, mladší generace učitelů v padesátých letech nepřispěla výuce algebry žádnou novinkou. Obsah výuky algebry se v Praze změnil až později. Nedivil bych se, kdyby současná učebnice algebry byla za několik let kritizována podobným způsobem jako *Základy algebry*. Když jsem na jaře roku 1999 přednášel na matematicko-fyzikální fakultě pro několik nadaných studentů kurs *Konečně dimenzionální algebry*, byl jsem nemile překvapen, jak omezená byla jejich algebraická příprava. Není poněkud šokující, když vám doktorand prozradí, že konečně vidí jiné příklady okruhů než okruhy čísel, matic a polynomů?

Proč se pan profesor Kořínek, expert v teorii grup – v disciplíně, ve které dosáhl světového uznání – ve svých *Základech algebry* vyhnul pojmu grupa, je přirozeně pro mnohé nevysvětlitelné. V prvním období po druhé světové válce, krátce po vydání Birkhoffovy monografie *Teorie svazů*, vsadil, stejně jako mnoho jiných matematiků, na budoucnost této nové disciplíny. Brzy si však uvědomil, že její sláva v obecnosti, v jaké byla předkládána, nebude mít dlouhého trvání. V padesátých letech se už žádný z jeho pokročilých univerzitních kurzů touto disciplínou neobíral. Organizoval v té době pravidelné semináře věnované především teorii grup, v jednom období především grup abelovských. Jeho semináře byly obdivuhodné. Na jedné straně, při vši své administrativní zátěži, přinášel do schůzek nové náměty a sám referoval o soudobých publikacích, na druhé straně nám „mladým“ dával při výběru témat naprostou svobodu. A ta svoboda výběru témat se netýkala jen seminárních referátů, ale i diplomových a kandidátských prací.

Zajímavé však je, že v pozdějších letech vycítil jeden z užitečných aspektů teorie svazů, a ještě koncem let sedmdesátých pracoval na problému charakterizace těch svazů, které popisují svaz podgrup dané grupy. Zmiňoval se o tom v jednom ze svých posledních dopisů v roce 1977. V té době byl profesor Kořínek vskutku vědecky velmi aktivní. Ve stejném dopise mě tehdy informoval o svém novém přístupu k důkazu věty o podgrupách volných grup. Škoda, že pan profesor byl v padesátých a šedesátých letech natolik vytížen administrativními záležitostmi, že nemohl s plnou vervou pokračovat ve svém bádání v teorii grup v duchu Kurošovy školy, ke které bezesporu patří. Jediným Kořínkovým žákem úspěšným v této disciplíně zůstává profesor Ladislav Procházka.

V šedesátých letech zavítala do Prahy (patrně pod Kurošovým vlivem) nová disciplína – teorie kategorií. Bohužel, její chápání jako část „univerzální algebry“ postrádalo ten nejpodstatnější rys, totiž pojem funktoru. Politické ovzduší sedmdesátých let a všeobecná izolovanost se nepodílely pozitivně na vývoji pražské algebry.

Jsem rád, že se v pozůstalosti pana profesora Kořínka zachovalo několik mých dopisů. V jednom z nich, který jsem mu zaslal dne 18. 4. 1974 z Ottawy u příležitosti jeho pětasedmdesátých narozenin, jsem mimo jiné napsal:

„Včera zde byl na naší univerzitě návštěvou pan profesor Mařík, a tak jsem si měl příležitost znovu oživit, co svého talentu a úsilí jste věnoval rozvoji československé vědy, matematiky a algebry především, a jakým obřím podílem jste přispěl k jejich úspěchům. A rád bych Vám při této příležitosti též poděkoval jako svému učiteli za to vše, co jste dal a naučil mně. Byly to nejen taje algebry a láska k matematice, ale též vzor čestnosti, upřímnosti, lidskosti a optimismu. Děkuji Vám za vše, pane profesore, se slzami v očích. Je to ironie osudu, že právě dnes, v den Vašich 75-tých narozenin, jsem se stal kanadským občanem; přesto však věřím, že mi bude umožněno se s Vámi vidět a porozprávět, stále stejně silně.“

S panem profesorem Kořínkem jsem se však bohužel už nikdy nesetkal.

* * * * *

Kořínkovy honoráře za učebnici algebry

VLASTIMIL MACHÁČEK

U Vladimíra Kořínka jsem poslouchal algebru.

Od září 1949 jsem začal působit v Duchcově na tzv. DK (Státní kursy pro přípravu pracujících na vysoké školy, které měly za jeden rok připravit schopné dělníky k maturitě).¹² Pokoušel jsem se tam např. dělat algebru tak trochu „axiomaticky“, jak jsme byli podněcováni prof. Kořínkem. Později jsem Kořínka blíže poznal při jednáních terminologické komise Jednoty československých matematiků a fyziků.

Akademik Kořínek v době války pracoval na první naší souhrnné vysokoškolské Algebře. Po válce jako velmi svědomitý člověk několikrát vyzdvihl rukopis z tiskárny, aby provedl úpravy a tím vydání tiskem velmi zdržoval. Až v roce 1953 dostal honorář, několik dní před měnovou reformou, peníze nestačil uložit na vkladní knížku a celý obnos mu byl za nové peníze vyměněn v poměru 1 : 50 (prvních 500,- Kčs se měnilo v poměru 1 : 5). To ovšem nebylo vše.

Na druhé vydání uzavřel smlouvu na 70 % honoráře, 35 % mu bylo vyplaceno jako záloha. Za tyto peníze odjel s manželkou na dovolenou do Bulharska. Než došlo k tomuto vydání, prosadili spisovatelé změny autorských honorářů (pro krásnou prózu na 5 000,- Kčs za autorský arch (tj. asi 20 stránek strojopisu) a za každých 5 000 výtisků, kdežto za autorský arch odborné literatury jen 800,- až 1 200,- Kčs). Kořínkova Algebra označená jako *vysokoškolská učebnice* spadla do kategorie učebnic, u nichž za druhé a další vydání se vyplácelo jen 25 % honoráře za první vydání. A tak akademik Kořínek musel dokonce „přeplatek“ 10 % za druhé vydání vrátit.

¹² Zkratka DK znamenala Dělnické kursy; absolventům se říkalo *adékáři*, tehdy to byl velmi populární termín.

Vladimír Kořínek – svědek naší svatby

ANTONÍN A EVA HAVRÁNKOVI

Vladimír Kořínek byl velmi dobrým přítelem rodiny Havránkových. Proto nebylo překvapivé, že když si jejich mladší syn, student Matematicko-fyzikální fakulty, na jaře roku 1957 bral svou spolužačku Evu Hollasovou, Vladimír Kořínek se nabídl, že bude svědkem na jejich svatbě. Jako vše ostatní, i tuto funkci bral velmi vážně, jak je vidět z fotografie otištěné v příloze.

Znali jsme tedy Vladimíra Kořínka velmi dobře, Tonda již od dětských let, Eva od studií až do konce Kořínkova života. Když slýcháme a nyní i pročítáme řady kořínkovských historek, trochu se obáváme, aby na něj nepřevážil pohled, jako na směšnou figurku. Kořínek byl člověkem neobyčejně vzdělaným a čestným, který se zejména za války o Tondovu rodinu velmi zasloužil. Tondova matka byla totiž židovka, Kořínek za války část majetku za přesně sjednaných podmínek převedl na sebe, vzorně jej spravoval, po válce vše přesně podle domluvy vrátil.

V kruhu přátel¹³ byl pokládán za posledního žijícího českého polyhistora, i když výstřední rysy jeho chování mu ani zde nebyly odpouštěny. V těchto kruzích české inteligence panovala obrovská solidarita. V březnu roku 1945 zůstal Tonda, tehdy jedenáctiletý, z celé rodiny v Praze sám, ostatní členové rodiny byli v předcházejících letech a měsících postupně internováni. Několik dní před odjezdem ke svému strýčkovi¹⁴ do Brna bydlel u Olgy Lešanovské, pozdější Kořínkovy manželky. Celá širší rodina Tondovy matky mizela již dříve v koncentracích Velkoněmecké říše, a přátelé, samozřejmě i Kořínek, nosili pro odjíždějící dary, zřejmě nejen věcné. Tondova matka vyprávěla, jak Kořínek sice uvažoval o nejvýhodnější tramvajové trase, aby ušetřil lístek, ale pokud bylo třeba vypomoci finančně, zeptal se jen kolik; a to šlo o částky o několik řádů vyšší. To, co někdy vypadalo jako pedantská šetrnost, vysvětlovala posedlostí po číslech. Ráda vyprávěla tuto historku z mládí (matčín bratr Karel¹⁵ byl spolužákem Kořínkova mladšího bratra Antonína): když se malý Vladimír Kořínek dozvěděl, že se v Praze srazily tramvaje, nejprve se ptal maminky, jaká měly čísla.

Z pozdější doby je naše další vzpomínka. Jako posluchači Matematicko-fyzikální fakulty jsme se účastnili lyžařského kursu, který se konal v roce 1954 ve Velké Úpě. Malý student, který se na fotografii otištěné v příloze baví s velkým děkanem Vladimírem Kořínkem, je Tonda Havránek. Na kursu se konaly večerní

¹³ Jednalo se o levě orientovanou českou meziválečnou inteligenci sdruženou kolem tzv. *Obrodného hnutí* a později *Etického hnutí*.

¹⁴ Prof. Bohuslav Havránek (1893–1978), český lingvista, jazykovědec, zakladatel a vůdčí osobnost Pražského lingvistického kroužku, profesor Masarykovy a později Karlovy univerzity, spoluúčastník cesty prof. Kořínka do Sovětského svazu v roce 1935.

¹⁵ JUDr. Karel Bondy (1906–1945), pražský advokát, za 2. světové války v ilegalitě, vedoucí pracovník odbojové organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme, popraven nacisty v lednu 1945.

přednášky o nebezpečí hor, teorii lyžování a také o mazání lyží, které v době ještě převážně dřevěných skluznic bylo velmi důležitým uměním. Na této besedě vedené sebevědomým mladým asistentem Katedry tělesné výchovy suverénně uvádějícím, kterým voskem a jak se má kdy mazat, se přihlásil děkan Kořínek se svou všetečnou otázkou: „Pane kolego, jak se má namazat, když je kolem nuly a začne padat mokrý sníh?“ Když se mladý asistent chvíli potil a snažil se uvést nějaké zaručené řešení, ozval se děkan znovu a dodal „Ha, ha, pane kolego, to nejde.“ Kdo jezdil na lyžích s dřevěnou skluznicí, ví, že děkan měl pravdu. Kořínek zřejmě obdobné otázky kladl i na kurzech jiných ročníků, takže příhoda má několik verzí. My jsme ji však zažili takto; ukazovala, že Kořínek lyžování rozuměl a zadaný problém byl velmi reálný a ne teoreticky abstraktní, jak je uvedeno v jiné verzi historky uvedené v této knize. Kořínek byl určitě svérázná osobnost; v různých historkách se však musíme snažit oddělit racionální jádro od toho, co si vypravěči přibásnili pro větší atraktivnost příběhů.

Kořínek nám byl i rádcem ve věcech odborných. Tondovi schvaloval rozhodnutí přihlásit se ke studiu fyziky na Přírodovědecké fakultě a nepřemlouval ho k studiu matematiky, i když tehdy vždy zdůrazňoval, že naše matematika je lepší než fyzika. Při studiu matematiky nám několikrát radil a věnoval nám i svou učebnici *Základy algebry*. Nejzajímavější odborný zážitek jsme však s ním měli, když jsme diskutovali o nějakém problému z termodynamiky. Kořínek se chvíli zamyslel, pak pronesl výstižnou větu „Termodynamika, to je taková ta věda o potenciálu“ a vzápětí nám náš problém vyřešil a kvalitně vysvětlil.

Vladimíra Kořínka jsme v době svých studií (1952–1957) zažili i jako děkana (1953–1955). Jako všechny ostatní, i tuto funkci vykonával velmi odpovědně. Když ze své pracovny uviděl výbuch v laboratoři chemického ústavu, který byl tehdy součástí Matematicko-fyzikální fakulty, okamžitě se tam dostavil a zjišťoval následky, které naštěstí nebyly tragické. Zábavnější je další projev Kořínkovi opravdovosti. Náš ročník si stěžoval, že povinné přednášky z marxismu jsou nudné. Děkan Kořínek považoval za nezbytné oprávněnost naší stížnosti prověřit. Přišel na přednášku kritizovaného marxisty, sedl si do poslední lavice velké fyzikální posluchárny a začal hospitaci. Marxista znervózněl, snažil se přednášet co nejlépe a nejzajímavěji, ale nebylo to nic platné, děkan v poslední lavici tvrdě usnul a spal, i když hodina skončila. Nešťastný marxista přišel k děkanovi a probudil ho; co si pak vykládali, jsme se nedozvěděli. Přednáška se však v mezích možností zlepšila, marxista byl trochu pokornější a při zkouškách jsme neměli problémy.

Tím přecházíme k otázkám, které dnes mohou být pro mnohé nepochopitelné. Proč byl Vladimír Kořínek poměrně vstřícný poučovacímu vývoji, vzniku Československé akademie věd, proč na Matematicko-fyzikální fakultě celkem ochotně převzal funkci děkana a proč i v poloúředních dopisech dodržoval doporučené oslovení *soudruhu* místo tradičního *kolego*.

Padesátá léta nebyla jen léty odpudivě hrůzných činů stalinismu, za něž se dosud všichni až po naši generaci hluboce stydíme a proti jejichž pokračování, faktickému i ideologickému, čestnější z nás od té doby dodnes bojují, ale i dobou, kdy byly položeny základy pro moderní rozvoj naší vědy, především

jejích přírodovědných a technických částí (včetně matematiky).

V roce 1952 byla založena Československá akademie věd i Matematicko-fyzikální fakulta. Výročí obou těchto událostí jsme nedávno oslavili, i když možná trochu s rozpaky. Samozřejmě, obě tyto události měly strategicky sloužit k větší nezávislosti vznikajícího sovětského bloku na západní vědě a technologiích; kdo si však dnes láme hlavu tím, že Čechy se staly královstvím v ocenění zásluh za pomoc papeži ve věci tak sporné, jako byly křížové výpravy.

Jak se můžeme dočíst na jiných místech této knihy, Kořínek význam vzniku ČSAV pro rozvoj naší vědy viděl jasně již v letech 1951 až 1952, kdy se jednalo o její založení. Proto se, celkem pochopitelně, k vládnímu plánu založit ČSAV postavil kladně, aktivně se účastnil přípravných prací a poté zastával v Akademii řadu významných funkcí. V této činnosti nikdy neshledával nic špatného, viděl v ní svůj příspěvek k organizačnímu zajištění rozvoje naší matematické vědy, kterou hluboce miloval. Svůj názor obhajoval i v odpovědi na protestní rozklad 11 vědců (Václav Černý a další) ke vzniku ČSAV, který vyšel v Literárních listech v uvolněné atmosféře jara roku 1968. Daleko kritičtější byl k poúnorovému vývoji na vysokých školách, jak se také v této knize můžeme dočíst. Kritizoval především nekompetentnost centrálního (tehdy samozřejmě komunistického) vedení a jeho necitlivost k potřebám vysokých škol. V konkrétní činnosti se vždy – jako velmi čestný člověk – snažil zmírňovat dopady různých represí. Velmi si považoval, že v Akademii bylo možno pro vědu zachránit mnoho vědeckých pracovníků, kteří nevyhovovali zvýšeným ideologickým (rozuměj komunisticko-ideologickým) požadavkům kladeným na učitele. Z vlastní zkušenosti můžeme potvrdit, že jako děkan značně přispěl k tomu, že Matematicko-fyzikální fakulta se brzy vymanila z přísné svěřací kazajky tvrdého stalinismu a již v roce 1956 patřila k význačným centřům tendencí, které vedly k událostem roku 1968. Přitom jeho způsob boje s komunistickou mocí byl velmi svérázný. Celkem snadno mohl hrát roli naprosto nepraktického čistého vědce, který chce pouze přesné dodržování pravidel hry. Svou osobní statečností, hřmotnou postavou a silným hlasem však dosáhl toho, že se úředníci jeho návštěv na ministerstvu opravdu báli.

K úplnému dokreslení situace je třeba si uvědomit, že prof. Kořínek nikdy nebyl členem Komunistické strany, i když svým levicovým zaměřením a blízkými, již předválečnými styky s ruskými matematiky, k ní měl ideologicky určitě blíž než jeho profesorští kolegové Jarník a Čech, kteří členy strany byli.

Abychom nakonec úvahy trochu odlehčili, vyjádříme se i k užívání oslovení *soudruh*. Prof. Kořínek měl se zdravením, které jako společenskou konvenci hluboce ctil, někdy technické problémy. Eva vzpomíná, jak kolem ní jednou prošel, ona ho uctivě pozdravila a on v zadumání došel až do své blízké pracovny. Po chvíli se otevřely dveře, prof. Kořínek odpověděl „Dobrý den“ a znovu dveře zavřel. Možná, že při korespondenci s kolegou Drbohlaven byl rád, že ví, jak dopisy začít; oslovení je doporučeno, tak proč nectít rád, když jako algebraik je v tom dokonale vycvičen.

Spomienky na profesora Vladimíra Kořínka

TIBOR ŠALÁT

Patrím ku generácii, ktorá začala študovať na vysokej škole bezprostredne po skončení druhej svetovej vojny. Ako poslucháč kombinácie M-F na vtedajšej Prírodovedeckej fakulte Karlovej Univerzity som navštevoval prednášky prof. Kořínka a tiež cvičenia, ktoré k svojim prednáškam osobne viedol. Tu všade som sa stretol s prof. V. Kořínkem ako s prednášajúcim a tiež ako s examinátorom na skúškach učiteľskej kombinácie M-F i na rigoróznjej skúške z matematiky.

Jeho prednášky sa tešili veľkej obľube pre ich jasný výklad a v neposlednom rade aj pre zanievanie, s akým boli podávané. Zvlášť výrazný bol až dramatický pátos, ktorý sprevádzal kulmináciu dôkazu závažnejších viet.

Profesor Kořínek mal priateľský vzťah ku svojim poslucháčom, nikdy nešetril povzbudzujúcimi slovami na ich adresu a jeho vedecký zápal sa prirodzene prenášal na jeho žiakov. Ako učiteľská osobnosť vhodne zapadol do vtedajšej spoločenskej atmosféry, v ktorej prevládala úľava z pominutia hroznej vojny, ktorá zničila veľa hodnôt materiálnych i duchovných. Bola to atmosféra radosti z možnosti tvorivo pracovať, v našom študentskom prípade radosti z toho, že môžeme štúdiom dotvárať vlastnú osobnosť a pripravovať sa tak na život.

Už počas môjho štúdia vychádzali učebné texty prof. Kořínka z algebry, ktoré neskôr vyústili do jeho známej, oficiálnej vysokoškolskej učebnice algebry.

Profesor Kořínek bol pravdepodobne prvým matematikom v bývalej ČSR, ktorý sa začal aktívne zaujímať o rodiacu sa teóriu zväzov. Už počas môjho pobytu v Prahe som si všimol, že poskytoval v tomto smere konzultácie dvom pánom z Bratislavy, a to RNDr. Jánovi Jakubíkovi a RNDr. Milanovi Kolibiarovi, neskôrším známym slovenským algebraikom.¹⁶

Po absolvovaní Karlovej Univerzity a pobyte na Prírodovedeckej fakulte Komenského Univerzity som stretával svojho učiteľa prof. Kořínka na konferenciách, na rôznych poradách odborných komisií Ministerstva školstva a komisie pre obhajobu kandidátskych dizertačných prác z algebry a teórie čísel. Všade tam sa prejavoval ako človek pevného postoja v záujme vedeckej pravdy. Takto výrazne sa prejavil aj ako aktívny účastník prvej slovenskej konferencie o vyučovaní matematiky na stredných školách, ktorá sa konala v šesťdesiatich rokoch 20. storočia v Smoleniciach.

I keď už prof. V. Kořínek nie je medzi nami, vplyv jeho rýdneho charakteru a pevných zásad zostáva jeho odkazom pre jeho žiakov, ktorí zachovali vo svojich srdciach vďaka za všetko, čo od neho získali.

¹⁶ Viz J. Čížmár: *Začiatky modernej algebry na Slovensku (Š. Schwarz, M. Kolibiar, J. Jakubík)*, Matematika v proměnách věků II, Dějiny matematiky, sv. 16, Prometheus, Praha, 2001, 251–262.

Čisté srdce

BELOSLAV RIEČAN

Keď som začal premýšľať o svojich spomienkach na akademika Vladimíra Kořínka, došlo mi, že skoro všetky historky mám z druhej ruky. Aj keď profesor na Slovensko až tak často nechodil, mal na Slovensku obrovskú popularitu. A všetky historky boli láskavé. Kořínka stačilo vidieť a počuť hoci raz, aby človek pochopil jeho úprimné srdce, ktoré nemohlo nikomu ublížiť.

„Já bych mohl předpokládat cokoliv. Já budu předpokládat, že nebudu předpokládat nic.“ Alebo: „Něco takového jsem ještě neviděl“, povedal expertovi z Bratislavy, ktorý si doma nedal povedať a predviedol Kořínkovi svoje vzorce na riešenie algebraických rovníc 5. stupňa pomocou radikálov; v Bratislave sa potom dal počuť, že aj akademik Kořínek uznal, že je to originálne. Keď raz nemal Kořínek čím písať na tabuľu, sám sa vybral hľadať kriedu a vošiel do najbližších dverí, ktoré, pravda, viedli do tej istej posluchárne. Vrátiac sa k tabuli skonštatoval: „Vedle taky nemají“. „Z čeho bych byl živ?“, oponoval v pokladni, keď ho upozornili, že minulý mesiac si neprišiel pro plat. Milan Kolibiar s pôžitkom opakoval Kořínkovo poďakovanie pri príležitosti ktoréhosi jeho jubilea. „Děkuji profesoru Kolibiárovi z University J. E. Purkyně v Košicích“, ako aj repliku prof. Šíka: „Co se divíš, vždyť on v jedné větě poděkoval třem univerzitám.“

Aj keď sám nerozširoval Kořínkove historky, veľmi ho popularizoval akademik Štefan Schwarz, ktorý sa hlásil medzi Kořínkových žiakov a bol aj autorom jubilejného článku. Pri príležitosti 65. narodenín prof. Kořínka sme podpisovali na katedre pozdravné posolstvo. Mali sme vzácnu návštevu – prof. Kuroša z Moskvy, nielen významného európskeho matematika, ale aj veľkého znalca československého umenia; nie div, že na besedu s Kurošom sa zišla celá matematická Bratislava. Schwarz využil príležitosť a vo formulácii zdôraznil, že Kořínka pozdravujeme spolu s našim priateľom prof. Kurošom. Nato Kuroš poznamenal: mám podpísať, že som svojím priateľom? Pravdaže, svoj podpis s radosťou pripojil.

Prof. Kořínek neváhal merať cestu do Smoleníc, aby prispel k základom slovenskej matematickej terminológie. Práce sa začali pod vedením prof. Medeka a patronátom prof. Kořínka v r. 1966 a pokračovali s takou intenzitou, že čoskoro sme mohli vydať výkladový slovenský slovník stredoškolskej matematiky *Matematická terminológia*. Vyšiel potom v troch vydaniach. Ešte na konferencii československých matematikov v r. 1974 v Ostrave sa Kořínek vrátil k terminologickej problematike osobitnou prednáškou. Pamätám sa ako brojil proti nesprávnemu, z nemčiny prevzatému čítaniu číselníkov ako päťadvacet. (Slovenčina tento problém nemá, počas mojich bratislavských univerzitných štúdií sme sa raz skladali na 630 korún za akýsi inventár, lebo sme nepochopili české „šesťatřicet“.) Kořínek presadzoval dvacet pět, třicet šest.

Prof. Kořínek bol osobnosťou takou výraznou, že nenechal svojich poslucháčov ľahostajných. Pritom vystupoval verejne často a povzbudzujúco. Tak na Kořínkov podnet začal s vedeckými pokusmi jeden z najlepších slovenských stredoškolských profesorov matematiky Peter Pavel Bartoš.¹⁷ Jeho žiačkami bola napr. prof. Blanka Kolibiarová, ale aj poetka Krista Bendová, či prozaička Klára Jarunková. Na akomsi stretnutí s učiteľmi prof. Kořínek podnecoval k tvorivej práci a odporúčal im riešiť problémy z elementárnej geometrie a elementárnej teórie čísel. Bartoš si vzal k srdcu Kořínkovu výzvu a bol mimoriadne úspešný, publikoval potom v Časopise pro pěstování matematiky a v Matematickom časopise SAV (dnešné *Mathematica Bohemica* a *Mathematica Slovaca*).

Aj keď Vladimír Kořínek žil v zložitej dobe, zachoval si čistý štít. Tiež k nám došla zvesť o tom, ako mal dekan Kořínek za povinnosť prečítať text, s ktorým nesúhlasil. Začal ho čítať horko-ťažko, priam slabikovať. Po jednej, dvoch vetách sa ospravedlnil: „Promiňte, já to nepsal“ a plynne prečítal zvyšok prípisu.

Nie div, že v doznievajúcej Pražskej jari sme Vladimíra Kořínka postavili do čela Jednoty československých matematikov a fyzikov. Zjazd sa konal na jar 1969 na Slovensku, v Jasnej pod Chopkom a bol poznamenaný ešte dobovým duchom slobody a demokracie. Ostatne Jednota si tento duch podržala aj počas normalizácii, a to aj vďaka takým osobnostiam ako bol Vladimír Kořínek. V jednej chvíli pribehol Kořínek k predsedníckemu stolu, typickým spôsobom si mädlil ruky ako by mu bola zima, ale to bol skôr znak jeho vzrušenia, a čosi predsedajúcemu zahlásil. Dozvedeli sme sa potom, že povedal: „A já tím predsedom nebudu“ reagujúc na nejakú formuláciu v pripravovanom vyhlásení. Nakoniec tým predsedom bol a dôstojne viedol zasadnutie Ústredného výboru JČSMF.

Tak ako niektorých svojich učiteľov, menovite Hronca, Kolibiara, ale najmä Schwarza, začal som napodobňovať aj Kořínka, bol na to vhodným objektom. Vtedy ešte nebolo toľko elektroniky, čo teraz, takže naši potomci nebudú mať možnosť vypočuť si ich hlas. Čo však budú môcť a mali by robiť, je nasledovanie ich príkladu. Príkladu Vladimíra Kořínka v jeho pracovitosti, statočnosti a obetavosti.

¹⁷ Viz Š. Znám: *Pán učitel (RNDr. Pavel Bartoš sedemdesiatročný)*, PMFA 16(1971), 130–132. M. Šabo: *Za profesorem Bartošom, Matematika a fyzika ve škole 7(1976/77)*, 714–715.

Vladimír Kořínek a Brno

MIROSLAV NOVOTNÝ

Profesor Vladimír Kořínek oceňoval snahu brněnských matematiků o posílení přátelských vztahů mezi matematiky působícími na různých místech. Ti na letní školy o algebře a uspořádaných množinách zvali i zájemce mimobrněnské. Toto úsilí mělo kladnou odezvu především na Slovensku a brzy se tyto školy začaly pořádat střídavě na Moravě a na Slovensku. Od roku 1966 už na ně byli zváni i zahraniční účastníci z východní i západní Evropy.

Vladimír Kořínek projevil své sympatie k těmto akcím svou účastí. Zúčastňoval se dopoledních přednášek i odpoledních a večerních společenských programů. Letní školy se většinou pořádaly v oblastech turisticky přitažlivých, takže bylo možno pořádat odpolední pěší výlety po okolí. Zde se Kořínek projevil jako velmi zdatný chodec. Při pochodech po rovném terénu mu málokdo stačil, jen si stěžoval, že do kopce už tak rychle chodit nemůže. Obdivovali jsme jeho tělesnou zdatnost, vždyť byl o generaci starší nežli většina účastníků.

I jinak se projevoval jako pohotový člověk schopný reagovat na nezvyklé situace. Jednou jsme si na výlet nesli občerstvení, v němž Dr. Burmeister, tehdy začínající vědecký pracovník a dnes profesor na Technické univerzitě v Darmstadtu, našel syrovou papriku. Asi nebyl na tuto zeleninu zvyklý, tak se na ni bezradně zahleděl. Kořínek, který byl v jeho blízkosti, vzal kapesní nůž a okamžitě mu papriku okrájel tak, aby se hned dala jíst.

To jsou vzpomínky, které se přímo netýkají odborné činnosti prof. Kořínka. Další má vzpomínka se týká tzv. komise expertů, která schvalovala plán výuky matematiky na univerzitách v tehdejším Československu. Bylo to někdy na začátku činnosti této komise, kdy mě tam profesor Borůvka, který byl jejím členem, poslal jako svého zástupce. Materiál ke schválení dodala Karlova univerzita. Došlo asi k nějakému nedorozumění, poněvadž programy jednotlivých semestrů nebyly zkoordinovány, takže bylo dodáno to, co právě běželo, ne to, co v budoucnu probíhat mělo. Kritizoval jsem to a poukazyval na různé nesrovnalosti. Viděl jsem, že Kořínek, který byl členem komise, se díval na mou snahu se sympatiemi, šlo mu tedy o věc samu, ne o prestiž pražských matematiků.

Moje vzpomínka na akademika Vladimíra Kořínka

JAROSLAV BLAŽEK

Při vzpomínce na profesora Kořínka se obvykle člověku vybaví řada anekdotických příhod a situací, jichž byla jeho osobnost nositelem. Přitom je zajímavé, že se v nich – ať jsou sebeabsurdnější – Kořínek obvykle jeví mile a dobrosrdečně.

Chtěl bych se však zmínit o jiné stránce Kořínkova vlivu. Nechci hodnotit jeho vědecký přínos ani jeho pedagogické působení obecně, rád bych se podrobněji zmínil o Kořínkově algebraickém semináři, jehož jsem byl dlouholetým účastníkem asi již od r. 1949, ke konci svého studia na tehdejší přírodovědecké fakultě. V této počáteční době semináře se jej zúčastňovali též Jan Mařík a Vlastimil Pták, kteří tam rovněž referovali. Stálými účastníky semináře byli – pokud si vzpomínám – Karel Drbohlav, Ladislav Procházka, Václav Vilhelm, Čestmír Vitner a později Vlastimil Dlab, který se stal záhy jedním z neaktivnějších účastníků.

Náplní semináře byla problematika z teorie grup a později i problematika z teorie svazů. Referoval buď profesor Kořínek sám, anebo střídavě jednotliví účastníci semináře podle předem stanoveného pořádku. Specifikou semináře byla upozornění přednášená přímo prof. Kořínkem – obvykle na začátku semináře – na publikace, které přinášely možnost buď zajímavého zobecnění, anebo otvíraly nový problém či pohled na studovanou problematiku. Přitom je nutno zdůraznit, že prof. Kořínek měl obzvláště šťastnou ruku – jistě i díky své pedagogické zkušenosti a díky své schopnosti odhadnout možnosti posluchačů – při volbě témat, jež dávala co největší možnosti úspěšného vyřešení. Přestože řada těchto Kořínkových podnětů zapadla, existuje i mnoho publikací účastníků semináře, které mají svůj původ v Kořínkových poznámkách na semináři. Jako příklad bych pouze uvedl – bez přesné citace – Vilhelmovu práci o izomorfním zjemnění řetězců svazů a Dlabovu práci o systémech generátorů Abelových grup.

Vlastimil Dlab patřil mezi ty účastníky Kořínkova semináře, kteří hojně využívali podnětů v tomto semináři získaných. Jednou mi prozradil, že věnuje asi čtyřicet hodin týdně uvažováním nad problémy, k nimž byl inspirován v semináři.

Já sám jsem zmíněnou metodiku práce v Kořínkově semináři velmi obdivoval a využil později těchto svých zkušeností při zřízení a vedení svých vlastních seminářů na katedře matematiky na Vysoké škole pedagogické (seminář z teorie grafů, jehož téma mi poradil Miroslav Fiedler – v té době existovala v této problematice prakticky jediná publikace, jíž byla Königova kniha) a na katedře matematiky v Ústí nad Labem (seminář, v němž se probírala kniha *On Numbers and Games* od Johna Hortona Conwaye). Z těchto seminářů vznikla řada publikací a skript. Jsem přesvědčen, že bez poznatků z Kořínkova semináře bych nebyl schopen své semináře úspěšně vést.

Vzpomínky na prof. Vladimíra Kořínka

JIŘÍ MIKULČÁK

Po skončení druhé světové války jsem v červnu 1945 přijel do Prahy přihlásit se ke studiu učitelství matematiky a deskriptivní geometrie na přírodovědecké fakultě UK. Z vyhlášky jsem se dozvěděl, že začínají přednášky v mimořádném letním semestru 1945. Na matematice byl prvním přednášejícím prof. Vladimír Kořínek, jeho přednáška měla název *Elementární algebra*. Počkal jsem v Praze na tu první přednášku, byla v pátek, myslím 15. června.

V této první přednášce jsme poznali, že je řeč o číslech počínaje přirozenými. V operacích prof. Kořínka jsme poznali početní úkony, dovedli jsme je intuitivně provádět, komutativnost a asociativnost operací jsme si přeložili jako (v tehdejší školské terminologii) zákony komutativní a asociativní, netušili jsme, jaký význam má uvádět triviality jako $a - a = 0$, $a + 0 = 0 + a = a$ a obdobně pro jedničku u násobení. Jenže to známé bylo hned v první lekci prošpikováno termíny grupa, okruh, obor integrity, těleso, netriviální dělitel nuly apod. bez jediného vysvětlení, co ty termíny znamenají, jak souvisejí se známými čísly a početními výkony. Úvodní lekce byla tedy poněkud šokující. Nevzpomínám si, že by objasnění bylo obsahem cvičení.

Postupně jsme se otrkali, a tak jsme v dalších semestrech slyšeli od V. Kořínka lineární algebru s determinanty a maticemi, algebraické rovnice se základní větou algebry a teprve v pátém semestru přišla na řadu *Teorie grup*. To byla poslední přednáška, kterou jsem si u V. Kořínka zapsal; byla až po 1. státní zkoušce a po ní jsem k dalšímu studiu volil jiné obory. Léta jsem se domníval, že jsem se zkouškám u V. Kořínka vyhýbal; z vlastních kolokviálních vysvědčení však nyní zjišťuji, že jsem u něho konal zkoušky po všech třech semestrech až do 1. státní zkoušky, u které mne Kořínek zkoušel z algebry. Když jsme si prof. Kořínkovi stěžovali na nedostatek studijní literatury, doporučil nám kterousi německou knížečku z edice Sammlung Goeschen. Agilní Spolek posluchačů přírodních věd šel ještě dále; knížku jsme si přeložili, na psacím stroji přepsali na blány, ručně jsme doplnili matematické značky a text rozmnožili cyklostylem. Tak jsme získali skriptum, které sloužilo až do vydání Kořínkovy Algebry v roce 1953.

Od počátku padesátých let jsem působil na Moravě; jen z Pokroků matematiky, fyziky a astronomie a ze školení profesorů jsem věděl o zapojení ČSAV včetně prof. Kořínka do prací na osnovách a učebnicích matematiky na jedenáctiletých středních školách (JSS). Od roku 1956 jsem však jako pracovník Výzkumného ústavu pedagogického tajemnil v komisi B, již předsedal právě prof. Kořínek; tato komise připravovala změny osnov a učebnic JSS, ovládaných ideou základního učiva v pojetí akademika O. Chlupa. Velmi dobře si pamatují, jak brzy tato idea a JSS vůbec přestala vyhovovat vysokým školám. Prof. Kořínek byl jedním z těch, kteří se jménem Jednoty československých matematiků a fyziků a její Ústřední pedagogické komise pro matematiku postavili za prodloužení jedenáctiletky na dvanáctiletku (DSS), za hlubší diferenciaci

DŠŠ jejím rozdělením na 3 větve (matematicko-fyzikální, chemicko-biologickou a humanitní) a za zařazení témat, která na JŠŠ nebyla (analytická geometrie, pravděpodobnost, úvod do analýzy aj.).

V roce 1961 jsem na základě konkurzu nastoupil jako odborný asistent na Katedru algebry a geometrie MFF UK, která byla vedena prof. Kořínkem, a sice do oddělení didaktiky matematiky. Byl jsem v něm jedním z prvních, další členové přicházeli postupně z končící Vysoké školy pedagogické, když přípravu středoškolských profesorů matematiky a fyziky přebírala MFF UK. Moc jsem si s prof. Kořínkem ve věci přípravy učitelů matematiky nerozuměl. V období celosvětových snah o modernizaci vyučování matematice na počátku šedesátých let jsem měl podle prof. Kořínka „nesmyslné nápady na zavedení matematické logiky a teorie množin do učitelského studia“ (nebyly v té době ani obsahem odborného studia). Velmi brzy však prof. Kořínek svůj názor změnil. O modernizačních snahách sám referoval akademikům na 20. valném shromáždění ČSAV v roce 1965 a při zavádění postgraduálního studia středoškolských matematiků již prosazoval, aby do studia byly zařazeny přednášky z teorie množin, moderní algebry a další témata svázaná s uplatňováním poznatků z teorie množin (např. kombinatorika), přihlížející k potřebám středoškolské výuky a vrcholící soustavným shrnutím logických principů, které posluchači užívali při celém postgraduálním studiu.

Oddělení didaktiky matematiky nesouhlasilo s jednotným společným dvouletým studiem matematiky na MFF UK, s tím, že po dva roky nemáme vliv na posluchače, kteří přišli studovat učitelství, že po dvou letech jsou na učitelské studium přeřazeni ti posluchači, o které jiné katedry neměly zájem a kteří už třeba o učitelské povolání sami zájem ztratili. Po dvou letech studia dali jsme posluchačům úkol, vyřešit úlohy z přijímací zkoušky na MFF UK. Pomocí výsledků zkoušky jsme dokazovali, že po dvou letech společného studia neznají posluchači ze středoškolské matematiky ani to, co ovládali při přijímací zkoušce, že tedy společné studium učitelskému oboru nevyhovuje. V přednáškách a zejména ve cvičeních se ukazovalo, že studenti průběžně nestudují; důsledkem byly neuspokojivé výsledky u zkoušek. Skupina didaktiků proto navrhovala průběžnou kontrolu studia formou několika písemných zkoušek za semestr; to však prof. Kořínek odmítal jako zavádění středoškolských metod do vysokoškolské výuky. Posluchači si stěžovali, že náplně cvičení neodpovídají přednáškám, na které navazují, že cvičící nemají potřebnou odbornou úroveň. Didaktici navrhovali, aby přednášející profesori občas navštívili cvičení vedená asistenty. To komentoval prof. Kořínek slovy „jsou zřejmě lidé, kteří nedovedou bez kontroly pracovat“. Poukazovali jsme rovněž na to, že od třetího ročníku mají posluchači jen málo matematických přednášek, zato samou pedagogiku, psychologii, didaktiku předmětů a školní praxe. Nelíbilo se nám, že absolventi učitelského studia nemají právo psát diplomovou, ale jen závěrečnou práci (kterou eventuálně mohla některá odborná katedra uznat za diplomovou). Ze všech uvedených důvodů jsme proto prosazovali samostatné učitelské studium od vstupu na fakultu, přihlídnutí k potřebám budoucího učitelského působení posluchačů v přednáškách a cvičeních z algebry, geometrie, analýzy a dalších odborných předmětů; požadovali jsme zavedení speciálních přednášek

a cvičení o metodách řešení matematických úloh, z filozofie a dějin matematiky aj. Prof. Kořínkovi se přestalo líbit, že je zodpovědný za buřičskou skupinu na své katedře; rázně se nás zbavil tím, že v roce 1965 navrhl vedení fakulty, aby byla utvořena samostatná katedra metodiky matematiky.

A pak už jsem se s prof. Kořínkem občas setkal jako s examinátorem u některé státnicové komise a na chodbách budovy v Karlíně jsme si navzájem postěžovali na zlomenou pánev a roztříštěnou česku v koleně.

Na závěr ještě připojím několik historek.

V posluchárně je oslava 65. narozenin akademika Kořínka. Slavnostní projev má akademik Jarník a blahopřeje akademiku Kořínkovi k 50. narozeninám. Přítomní udiveně zvednou hlavy a prof. Jarník jen tak na okraj dodává, že těch 50 je ve třináctkové soustavě, protože si myslí, že těch 50_{13} lépe vystihuje životní elán kolegy Kořínka. Přirovnává pak akademika Kořínka k mnohostěnu, jehož každá stěna představuje jeden z jeho zájmů: matematiku, hudbu, turistiku, lyžování aj. Ve svém poděkování přijímá akademik Kořínek přirovnání k mnohostěnu, namítá však, že kolega Jarník neuvedl, že jako mnohostěn má také ostré hrany a vrcholy, které řada lidí nepříjemně pociťuje a dovolává se svědectví přítomných.

Akademik Kořínek předsedá ve VÚP komisi, která připravuje jakési osnovy matematiky. Vážně nemocný prof. Vyčichlo požádá, aby se při schůzi nekouřilo, protože mu kouř škodí. Prof. Kořínek tedy vyzve kuřáky, aby se zdrželi kouření. Sotva se tak stane, vytáhne prof. Vyčichlo svou dietní přesnídávku a jí. Kterýsi potrefený kuřák podá návrh, aby se při schůzi nejedlo. Prof. Kořínek návrh zamítá slovy: „Jíst by se snad mohlo, pokud se nekonzumují olomoucké syrečky.“

Objednal jsem si z USA knihu *Introduction to the Set Theory*. Nelíčený údiv vzbudila u prof. Kořínka, když si přečetl jméno autora: Leonhard Euler. Překvapení trvalo jen krátce, při předávání knihy k prohlédnutí zmizel můj palec z dolního okraje písmena E – a z Eulera se stal Fuler.

Prof. Kořínek vstupuje do sekretariátu děkana, smekne a ptá se: „Je tu pan děkan?“ „Ano, pane profesore, můžete dál, pan děkan Vás očekává.“ Vtom si prof. Kořínek všimne, že upustil klobouk. Zvedne ho a s brumláním odejde. Za chvíli se vrátí s dotazem: „Byl jsem tu před chvílí?“ „Ano pane profesore.“ „A co jsem chtěl?“ „Jít k panu děkanovi, pane profesore.“ „Aha“, odvětí prof. Kořínek a jde k panu děkanovi.

Prof. Kořínek si vždy před výkladem navlékal gumovou rukavici. Poznali jsme, že když si stěžuje na bolest v rameni a říká, že nemůže psát s rukou zdviženou, pak pravým důvodem je zapomenutá rukavice. Když však v zápalu výkladu potřeboval něco na tabuli napsat, ruka už ho nebolela.

Vzpomínka na prof. Vladimíra Kořínka

JAROSLAV KURZWEIL

Vladimír Kořínek byl člověk otevřený, energický, temperamentní. Poznal jsem ho jako student, později jsem se s ním vídal při různých jednáních. Také na výletech skupin matematiků do pražského okolí a na lyžařských zájezdech, jichž se ráda účastnila jeho milá manželka, paní Olga.

Vladimír Kořínek byl děkanem Matematicko-fyzikální fakulty v letech 1953 až 1955. Jeho temperament se projevoval i v této jeho funkci. Vyprávějí se legendy o tom, jak energicky se zastal studentů, kteří neuspěli při plnění norem z tělesné výchovy nebo měli problémy na vojenské katedře (studenti se tenkrát jeden den v týdnu účastnili výcviku na vojenské katedře, a proto jim byla základní vojenská služba významně zkrácena).

Jako děkan válčil Vladimír Kořínek soustavně s byrokracií. Vyprávěl, že měl jednou odeslat dvě zprávy různým oddělením ministerstva školství. „Vzal jsem první stránku zprávy A, za ni zařadil druhou stránku zprávy B, pak třetí stránku zprávy A atd. Podobně jsem naložil s druhou zprávou. Měl jsem pohotově rezervní listy obou zpráv a byl jsem připraven k uctivé omluvě, ale vůbec nikdo se neozval.“

Jako akademik (tj. řádný člen ČSAV) se Vladimír Kořínek velmi zasloužil o to, že byl r. 1956 založen časopis Aplikace matematiky a že se v r. 1962 konala první ze série mezinárodních konferencí EQUADIFF pořádaných v Československu. Prof. Kořínek byl předsedou jejího organizačního výboru, vědeckým sekretářem byl Ivo Babuška.¹⁸

Také na schůzích vědeckého kolegia matematiky ČSAV se prof. Kořínek dovedl rozohmat. Tak např. jednou začal dlouhými, ráznými kroky přecházet po místnosti a vykládal: „Když začaly sekce Šormovi (tehdy předseda ČSAV) šlapat na paty, tak je zrušil a zřídil kolegia. Co bylo důležité, to si ponechal a to ostatní svěřil kolegům.“

Prof. Kořínek vyprávěl rád a zajímavě o české matematice v období meziválečném. Pokoušel jsem se ho povzbudit k tomu, aby svoje vzpomínky sepsal, ale neúspěšně; říkal, že musí napřed ještě udělat jiné věci.

V padesátých letech byly kontakty se zahraničím omezené způsobem dnes neuvěřitelným. Vědeckých konferencí se využívalo jako příležitostí k setkáním se zahraničními vědci. V r. 1955 se konal IV. sjezd československých matematiků s účastí asi 40 zahraničních matematiků. Po jeho skončení se ještě jednou sešel přípravný výbor. Padl návrh (dnes už nevím, oč šlo), který se Kořínkovi velice zalíbil: „Ano, to je moc důležité, toho bych se moc rád ujal sám, ale jako děkan mám toho tolik na starosti a do toho přicházejí věci neočekávané, já opravdu nemůžu, ... já nemám čas, ...“ Kořínkův hlas slábl, tempo se zvolňovalo a nakonec přišlo „... víte, ... když já už nejsem děkan.“

¹⁸ Viz ČPM 88(1963), 122–123. Konference se konala 5.–9. 9. v hotelu International v Praze v rámci oslav stého výročí založení Jednoty. Kořínek přednesl jeden ze zahajovacích projevů (je uložen v Archivu AV ČR) a přípitek na seznamovacím večírku.

Má setkání s profesorem Kořínkem

LEO BOČEK

S panem profesorem Vladimírem Kořínkem jsem přicházel do styku velmi často po celou dobu svého šestiletého působení ve funkci tajemníka katedry algebry a geometrie na MFF UK, kterou vedl. Setkal jsem se s ním však již dříve, poprvé v roce 1955 na besedě při celostátním kole matematické olympiády. Prohlásil tenkrát velmi kategoricky, že otázka diferenciálního a integrálního počtu na střední škole je definitivně rozhodnuta, že to jsou disciplíny, které na střední školu nepatří.

Podruhé jsem se s prof. Kořínkem setkal nepřímo, když jsem obdržel index studenta Matematicko-fyzikální fakulty s jeho podpisem; právě totiž úřadoval jako děkan fakulty. Samozřejmě nám pak přednášel algebru podle své nedlouho předtím vydané učebnice *Základy algebry*. O stylu jeho přednášek koluje mnoho pravdivých a asi ještě více vymyšlených historek, které bych nechtěl opakovat. Omezím se na dvě pravdivé.

V přízemní posluchárně visela žárovka, která měla špatný kontakt; když se rozhoupala, střídavě svítila a nesvítila. Tak jsme ji před přednáškou rozhoupali a prof. Kořínek začal svou přednášku z algebry delším výkladem o vedení elektrického proudu a vadných kontaktech.

Proslýchalo se, že prof. Kořínek nepřednáší, když je v posluchárně méně než 18° C. Proto se v zimě všichni před jeho přednáškou dívali na teploměr a zlobili se na kolegu, který při své oční vadě hleděl na teploměr tak zblízka, že ho svým dechem zahříval. Možná, že právě on se postaral o to, že prof. Kořínek vždy přednášel.

Po ukončení studia a vojenské prezenční službě mi tehdejší asistent Petr Vopěnka s potěšením předal funkci tajemníka katedry, které jsem se zbavil, i když ne navždy, až svým odjezdem na delší stipendijní pobyt do zahraničí. Vedoucí katedry prof. Kořínek měl pracovnu v přízemí, my asistenti jsme seděli v suterénu. Prof. Kořínek mi tedy často zavolal telefonem, abych ihned k němu přišel. Vzal jsem si vždy blok a tužku a naklusal k němu, abych si zapsal, co mám zařídit. Také se ovšem stalo, že prof. Kořínek mezitím zapomněl, že mě volal, a ptal se, co si přeji a proč jsem přišel. Jednou mě požádal, abych chvilku počkal, jen co si uvaří kávu. Na kamnech, kterými se tenkrát ještě v každé místnosti topilo, se mu už vařila voda, ale místo do hrnku ji nalil na talířek a málem se opařil. Pustil konvici i talířek a prohlásil: „Ježíšmarjá, já jsem vůl.“ Nevěděl jsem, co na to mám říct, kolegové mi později radili, že jsem měl odpovědět tak, jak jsem odpovídal nejčastěji, tedy slovy „Ano, pane profesore“. Vyslovil jsem tenkrát jen potěšení nad tím, že se neopařil. Na to mi Kořínek odpověděl, že se mu opravdu nic nestalo, že včas zpozoroval svůj omyl. Přehnaně sebekriticky se Kořínek vyjádřil také na jedné oslavě svých narozenin, kdy prohlásil, že už začíná blbnout. Docent Koubek mu odporoval: „Ale ne, pane profesore, vy jste pořád stejný“. Vedl jsem tenkrát cvičení z projektivní

geometrie k přednášce pana profesora Havlíčka a profesoru Kořínkovi jsem si posteskl, že studenti nepoznají, jestli je daná kuželosečka parabola, elipsa nebo hyperbola. On se velmi hlasitě zasmál a řekl, že je to přece zcela v pořádku, že z hlediska projektivní geometrie to ani rozlišit nemohou.

V době, kdy jsem dělal tajemníka katedry, byla zrušena Vysoká škola pedagogická a učitelství matematiky pro střední školy bylo pak možné v Čechách studovat pouze na MFF UK. Někteří učitelé matematiky zrušené VŠP v čele s docentem Vyšínem vytvořili na MFF oddělení metodiky matematiky, které bylo přiřazeno ke katedře algebry a geometrie. Kořínek tvrdě zastával stanovisko, že první dva ročníky studia musí být společné pro odborné i učitelské studium, docent Vyšín chtěl mít učitelské studium od začátku oddělené. Z toho pramenily časté neshody těchto dvou pánů a pro mne z toho plynuly nepříjemnosti při obsazování přednášek a cvičení na další školní rok. Až jednou Kořínek ustoupil a já jsem do zápisu schůze katedry napsal, že vedoucí katedry prof. Kořínek souhlasí s oddělením učitelského studia už od 1. ročníku. To byl jediný případ, kdy mi Kořínek nařídil zápis přepsat, protože on neřekl, že souhlasí s oddělením učitelského studia, pouze prý už není proti.

Akademik Kořínek byl velmi zaměstnaný člověk, málokdy měl čas, a tak byl vždy problém najít termíny pro schůze katedry, pro obhajoby diplomových prací nebo pro státnice. To se ještě zkomplikovalo, když se stal vedoucím katedry matematické analýzy profesor Mařík a Kořínek považoval za nutné, aby schůze této a jeho katedry byly vždy společné. Jednou se Mařík vyjádřil v tom smyslu, že Kořínek vše komplikuje, v první řadě tím, že „u všeho musí být“. To ovšem plynulo z Kořínkovy svědomitosti, chtěl mít vždy záruku, že vše probíhá řádně. Velmi se rozčílil, když zjistil nějaké nepravosti a nepořádky. Ihned požádal sekretářku katedry paní Boháčovou, aby napsala stížnost „děkanství“, jak po staru nazýval děkanát fakulty.

Jeden den v týdnu měl vyhrazen pro vlastní vědeckou práci, myslím, že to byla středa. To se v pracovně zamknul, studoval nové vědecké práce a nechtěl být rušen. Když jednou se mnou dlouho hledal volný termín, kdy bych mohl k němu přijít pro vyřízení nějakých úkolů, a všechny dny kromě středy měl obsazené, tak mi velmi nerad řekl, abych tedy k němu přišel ve středu, tj. v den, kdy nikoho do své pracovny nepouští.

Prof. Kořínek měl velmi lidský přístup nejen k ostatním pracovníkům fakulty, ale i ke studentům. Svou mohutnou postavou a hlasitým projevem budil sice často strach a hrůzu, ale kdo ho znal delší dobu, ten věděl, že na něho Kořínek nekřičí, že pouze mluví trochu hlasitěji. Jednou projevil na schůzi katedry i zájem o to, jak kdo z členů katedry bydlí, ačkoliv neměl žádnou možnost někomu špatnou bytovou situaci řešit. A když prý jednou zjistil, že jistý asistent přespává na fakultě, protože nemá kde bydlet, tak prohlásil, že to chápe, ale jako děkan o tom neví. Když se katedra stěhovala do budovy v Karlíně a v jedné posluchárně se právě upevňovaly tabule, zavolal si mne a dal řemeslníkům pokyn, aby umístili tabule tak, aby i učitelé pomenší jako já dosáhli na jejich horní okraj.

V roce 1962 využil prof. Kořínek možnosti, aby jako řádný člen Československé akademie věd strávil dovolenou u moře v Rumunsku. Ještě mám schovaný pohled, který tehdy poslal celé katedře. Když jsem o pár let později jel k moři s manželkou já, varoval nás Kořínek, že je tam velice jemný písek, „ten se vám dostane všude“. Také mám schovaný telegram, který nám poslal k svatbě s omluvou, že nemohl přijít na radnici.

S prof. Kořínkem jako učitelem a hlavně examínátorem jsem se setkal i v 5. ročníku studia a při kandidátských zkouškách. To jsme s kolegou dostali nastudovat *Lineární algebru* od Malceva – při zkoušce byl s námi spokojen. Přípravovali jsme se totiž zároveň na zkoušku z funkcionální analýzy u prof. Katětova, a tak jsme látku z Malceva už vlastně znali v obecnější formě.

V různých knihách ve fondu katedry i fakulty jsem našel několik lístků s charakteristickým písmem prof. Kořínka. Z těchto poznámek je možno vyčíst, že knihy důkladně studoval a vždy vyznačoval i chyby, které v nich objevil.

Na závěr dvě „terminologické“ události. V 5. ročníku nám přednášel algebraickou geometrii prof. Čech a jednou „nevěděl“, jak se říká tělesu, které vznikne z oboru integrity. Říkal, že si pamatuje, jak se s Kořínkem přeli při zavádění české terminologie; Kořínek chtěl zavést termín *těleso zlomků* a on *podílové těleso*. Nebo to bylo obráceně? Když jsme na Čechův dotaz odpověděli, že Kořínek používá zásadně termín podílové těleso, Čech si okamžitě vzpomněl, že on vždy prosazoval termín těleso zlomků.

Na přednáškách prof. Čecha musel být vždy přítomen jeho asistent, pozdější profesor a děkan Dr. Alois Švec. Ten si jednou troufнул upozornit prof. Čecha, že by nedopadl dobře u zkoušky u prof. Kořínka, protože mluví o *jedničce* v okruhu, zatímco Kořínek trvá na tom, aby se vždy říkalo *jednotkový prvek*. Čech se zamyslel, podrbl se na pleši a zeptal se: „A kdybych Kořínkovi vše řekl tak, jak to on chce, to by mi do indexu napsal jedničku nebo jednotkový prvek?“

* * * * *

Vladimír Kořínek v tramvaji

ZDENĚK VLÁŠEK

Profesor Kořínek bydlel ve Slovenské ulici na Vinohradech, občas jsme nastupovali do téže tramvaje v zastávce Makarenkova (dnes Jana Masaryka). Ještě v době, kdy ve vozech seděli průvodčí a prodávali jízdenky, kus za 60 haléřů, jsem byl svědkem toho, jak pan profesor položil na pultík korunu, vzal si jízdenku s několika desetníky a vše si pak na své obrovské dlani dlouho prohlížel. Průvodčí znejistěla, vypadalo to na její chybu, okolní cestující zvědavě přihlíželi. Nakonec zazněl Kořínkův mohutný bas: „Sprááááávně!“ A všichni si oddechli.

Jak jsem znal Vladimíra Kořínka

ŠTEFAN SCHWABIK

Ve školním roce 1960/61 jsem na Matematicko-fyzikální fakultě UK poslouchal přednášku *Algebra*, kterou nám Vladimír Kořínek ve druhém ročníku studia přednášel. To byl můj první kontakt s ním coby matematikem. Přednášel podle své knihy *Základy algebry*, říkal jí MÁ KNIHA; kapitálky zde jsou kvůli tomu, že to vždy říkal s pořádným důrazem. Způsob přednášení Vladimíra Kořínka byl tak trochu zvláštní. Přednáška se konala ve velké posluchárně M1 v budově Ke Karlovu 3, Kořínek přicházel oděn do pracovního pláště nepřilíš určité zelenohnědé barvy – pláště tohoto druhu nosili skladníci nebo příruční v obchodech. Vyzbrojen byl gumovou rukavicí a několika tlustými křídami – ty tenké tenkrát už také byly, ale lámaly se a to ho rušilo. Přednáška začínala obřadem navlékání rukavice na pravou ruku beze slov, chvíli to trvalo, rukavice toho druhu obvykle navlečení vzdorují. Pak se začalo přednášet velmi zřetelně, s přesnou artikulací a náležitou modulací hlasu. Obsahově přednáška vycházela z „MÉ KNIHY“, Vladimír Kořínek zevrubně vykládal všechny základní pojmy, s látkou se příliš daleko nedostal.

Vzpomínám, že při jedné příležitosti ve fázi navlékání rukavice Vladimír Kořínek shledal, že prostor před velkou tabulí je zaneřáděn rozšlapanými úlomky kříd. Obřad s rukavicí beze slov přerušil a posluchárnu na delší dobu opustil. Po chvíli se ze schodů ozval hlasitý hovor, nazval bych to hartusením, a Vladimír Kořínek vstoupil do posluchárny s tehdejším tajemníkem fakulty dr. Ondráčkem, kterému důrazně vykládal, že on v takovém nepořádku přednášet nemůže. Reakce tajemníka byly spíše tiché a nesrozumitelné. Akce byla ukončena tím, že po krátkém čase dveřmi u tabule vstoupily dvě uklízečky a nepořádek uklidily. Tím byl problém uveden do počátečního stavu a navlékání rukavice mohlo začít.

Nepamatuji si už, co vše v rámci této základní přednášky Kořínek odpřednášel, nebylo toho rozhodně moc, výklad byl veskrze klasický, vedený snahou po instruktivnosti včetně příkladů. Hornerovo schéma bylo jedním ze zlatých hřebů přednášky. Algebra už tenkrát byla zcela jinde a Kořínkova přednáška svou klasickou stavbou nebyla pro bádání stimulační.

V dalších letech svého studia jsem ještě navštěvoval Kořínkovy výběrové přednášky *Vybrané kapitoly z algebry* ve školním roce 1962/63 a *Teorie svazů* v následujícím školním roce spolu se semináři, které byly k přednáškám přidružené. V té době bylo výběrových přednášek málo, vybírat se moc nedalo. Z kmenových pracovníků fakulty konal výběrovou přednášku snad ještě P. Vopěnka, ta byla zaměřená na logiku. Výběrové přednášky Vladimíra Kořínka probíhaly podobně jako jeho přednáška kurzovní, od definice pojmů a základních vět moc nepokročil. Výběrovky a semináře s ním však měly komorní a přátelský charakter, posluchačů bylo málo.

Sportovního ducha pana profesora jsem poznal na zimním výcvikovém kurzu. Lyžoval s vervou, nezapomenutelným stylem, který měl zajistit stabilitu jeho vysoké postavy při pohybu na něj nezvykle rychlém.

Na schůzích nevydržel Vladimír Kořínek nikdy dlouho sedět. Po chvíli se obvykle postavil, začal přecházet podobně jako při svých přednáškách, v chůzi též diskutoval.

Po absolvování fakulty jsem pana profesora často potkával v Matematickém ústavu ČSAV, zejména v knihovně. Byla to bývalá knihovna Jednoty čs. matematiků a fyziků, pokládal ji za svou, byl totiž před válkou řadu let knihovníkem Jednoty. Naše vztahy se proměnily ve vztahy kolegiální, pochopitelně byly asymetrické. Měl jsem k Vladimíru Kořínkovi vždy velkou úctu. Byla z něj, zejména ve vztahu ke studentům, cítit snaha po spravedlnosti.

Stalo se mi také, že jsem spolu s ním zkoušel v případě opakovaných zkoušek posluchačů, kteří své neznalosti omlouvali tím, že češtinou či slovenštinou nevládnou dost dobře. Překvapení přišlo, když pan profesor připustil též odpovědi v maďarštině, od toho jsem tam byl já. Dlužno říci, že nesprávnost odpovědí byla bohužel na jazyku nezávislá.

V rámci matematických besed organizovaných Jednotou pravidelně v Savarinu (tehdy to byl Klub školství a vědy) Vladimír Kořínek rovněž přednášel. Měl tam tuším dvě na sebe navazující přednášky, které věnoval vzpomínkám na matematický život od meziválečných dob až do doby nejnovější. Byl pořízen i magnetofonový záznam, který byl posléze přepsán do strojopisu.¹⁹

Vladimír Kořínek se ve svých vzpomínkách věnoval spíše věcem kolem organizování vědy a nevyhnul se ani politice. Byl orientován spíše levicově, nebyl ovšem tak daleko, aby tuto svoji orientaci realizoval členstvím v KSČ. Uzavření vysokých škol v roce 1939 pro něj bylo traumatem a květen 1945 osvobozením v pravém smyslu tohoto slova. Často vyprávěl i o tom, jak byl před válkou v SSSR na jakémsi propagačním zájezdu intelektuálů, kde navázal styky se sovětskými matematiky. Z té doby pocházelo i jeho dlouhodobé přátelství s A. G. Kurošem.

Byl jsem s profesorem Kořínkem v občasném kontaktu i v roce 1968 a po něm. Víím, že srpen 1968 a vše co po něm na počátku sedmdesátých let následovalo, bylo pro něj trauma podobné tomu z let války. Byl oťesen ve své víře v rozum a mravnost. Tu předpokládal nejen u lidí, ale i u států, které navíc byly „sprátelené“. Z hovorů s ním na tato témata jsem měl dojem, že ho zaskočilo poznání toho, že zdrojem jeho nespokojenosti se světem, ve kterém žije, byly systémy a ideologie, které od sebe příliš daleko nebyly. V roce 1969 a 1970 se v rámci ČSAV připojil k těm, kteří usilovali vyjádřit nevoli s tím, co nás potkalo. Nebylo to nic platné. Zůstaly občasně kontakty s kolegy a přáteli.

Vladimír Kořínek se spolu se svou manželkou, paní Olgou, velmi rád účastnil akcí, které občas pořádal i Matematický ústav ČSAV. Pamatuji na

¹⁹ Měl jsem ten přepis, dnes jej však ke své lítosti už nevlastním, někde se mi při četných stěhováních ztratil. — Zmíněná Kořínkova přednáška (rukopis i strojový přepis) zůstala dochována v jeho pozůstalosti; je přetištěna v předchozí kapitole této monografie. Pozn. J. B.

některé ústavní výlety, např. na výlet do zoologické zahrady ve Dvoře Králové u příležitosti mezinárodního dne dětí. Tehdy jsem tam rovněž byl, měl jsem tenkrát malé děti. Ty se při debatě v kroužku dospělých pokusily pana profesora zahrabat do písku, ve kterém jsme stáli. On je v plné míře toleroval, nevyšámal si této akce podobně jak ostatní, vysypal písek z bot a šlo se dál. Když se na tu lotrovinu přišlo a děti byly za to peskovány, zastal se jich.

O Vladimíru Kořínkovi kolovalo mnoho anekdot, některé pravdivé, některé, pro ty co ho znali, alespoň pravdě velmi podobné. Byl to člověk svérázný, měl pevné zásady a snažil se je naplnit. Myslím, že žil podle mravních norem a návyků, které si vytvořil již v mládí. Byly to zásady, které mi jsou sympatické. Usiloval o to, aby je nemusel narušit ani v dobách, které jim příliš nepřály. Je to svého druhu donkichotství, a to je vždy vítaným zdrojem pro vznik anekdot.

Pana profesora Kořínka uchovávám v paměti jako velmi přátelského a laskavého člověka. V dnešních dobách, kdy je mnoho příčin k nevalné náladě, si ho často představuji, jak by svou nevoli dal bouřlivě najevo. Jeho upřímnost a zásady by mu jinak nedaly.

* * * * *

Semináře prof. Kořínka

VÁCLAV VILHELM

Ve školním roce 1946/47 jsem navštěvoval přednášky prof. Kořínka z algebraických rovnic, lineární algebry, teorie grup, ve školním roce 1947/48 úvod do moderní algebry a přednášky z teorie čísel a z teorie nekomutativních okruhů. Zejména bych se chtěl zmínit o seminářích prof. Kořínka, které jsem navštěvoval v letech 1947/48 a 1948/49. Prof. Kořínek na nich vždy vyžadoval aktivní práci studentů a vedl je k samostatné práci. Tím se sice brzy silně zmenšil počet účastníků, ale o to více se zvyšovala kvalita těchto seminářů, které tak dávaly podněty k diplomovým i disertačním pracem. Zde např. vznikla disertační práce Jana Maříka *Rozklady determinantu jako polynomu nad komutativním okruhem* (Spisy přír. fak. UK 1949).²⁰ Na semináři se prof. Kořínek hojně zabýval teorií svazů, v níž právě pracoval. Z této problematiky vznikla mimo jiné i disertační práce Č. Vitnera *Podmínky semimodularity ve svazech* (Czech. Math. J. 3(78) 1953, 265–282) i moje disertační práce *Jordan-Hölderova věta ve svazech ...* (Czech. Math. J. 4(79) 1954, 29–49). Na Kořínkovy práce z teorie svazů navazovali např. V. Havel a slovenští matematici J. Jakubík, M. Kolibiar.

²⁰ Viz též Maříkův článek v Czech. Math. J. 2(77) 1952, 279–293.

Několik vzpomínek na prof. Koříňka

OLDŘICH JOHN

Po svém založení byla sice naše fakulta menší než je dnes, ale byla bohatá na individuality. Profesor Kořínek, který nás učil algebru, mezi ně bezesporu patřil. Měl jsem ho rád a vzpomínky na něj – i když značně vybledlé – mi připomínají atmosféru prvních studentských let.

3. semestr – *Základy algebry*. Posluchárna je docela nabitá, pan profesor v obligátní černé rukavici píše na tabuli. Otáčí se k posluchačům: „A to jsou zde takoví, kteří neumějí po 1. ročníku napsat rovnici tečny!!!“ Píše na tabuli rovnici tečny a říká: „A to když student u zkoušky nebude umět, tak po té tečně vyletí!“ ... a přednáška končí. Všichni prchají směr menza Budeč, jenom posluchač John, který si nosí porridge (vločky) v kastrůlku, kouká – a vidí, že to, co mělo být rovnicí tečny, je úplně špatně ...

Z vtipů o Kořínkovi ten, který je snad autentický: Obligátní střeďeční fronta před knihkupectvím Sovětská kniha na rohu Vodičkovy ulice, kde se shlukují matematikové, aby si objednali novinky – jak z překladů, tak z vynikajících děl tehdejší sovětské matematické školy. Začínající asistent Dlab telefonuje z automatu prof. Kořínkovi, aby se domluvili, co má objednat. „Tady Dlab ...“, „Tady taky Dlab ... Néééé, tady Kořínek!!!“ A pak už snad byla konverzace normální.

Jednou jsme se s profesorem Kořínkem minuli ve 2. patře, pozdravil jsem ho, on zamyšleně a bez povšimnutí přešel – a když jsem byl u posluchárny a on na konci chodby, ozval se příšerně silný hlas: „Dobryyyý den!“ Kolik studentů asi takovým pozdravem vyděsil, než přišli na to, že mají co činit s člověkem nadmíru laskavým.

Z dopisu, kterým mě kolega informoval o novinkách na fakultě, když jsem studoval v Moskvě: Kořínek se neobyčejně zajímá o výstavbu nové fakulty v Troji ... Trvá na tom, aby to byla stavba hodná 21. století – přistávací plocha pro helikoptéry a teplý vzduch do mís ...

Poslední vzpomínka je z doby pozdější a nepatří k těm veselým. Rok 1968, jedna z bouřlivých posrpnových schůzí. Zdá se nám, že jde o všechno, ale ve skutečnosti jsou už karty dávno rozdány, a to i na fakultě. Kořínek, tehdy něco jako konstanta – ne polednová, ale všelidská, vševědoucí ... Chodí posluchárnou M1, která praská ve švech, a svými kroky jakoby měří pomíjivost dnů. Mnoho řečníků, mnoho velkých slov ... a pak začíná mluvit. Nevím už přesně, co řekl, ale pamatuji si, že to nebyla řeč emotivní. Každá věta měla obsah a váhu: Tato noc nebude krátká ...

Kořínek a „jazykové otázky“

PETR PŘIKRYL

Kořínkovu kurzovní přednášku z algebry jsem navštěvoval, tuším roku 1960, a složil u něho zkoušku.

Kořínkova algebra mi připadala na přednáškách a při přípravě ke zkoušce neskutečně suchá, ale matematicky precizní. Teprve při zkoušce jsem pochopil, že v ní může něco zajímavého být. Zkouška trvala snad hodinu, nebyl jsem nejlépe připraven a maskoval jsem to (asi dobře volenými) otázkami, které jsem Kořínkovi kladl. Tím jsem měl vyhráno. Můj zájem (no, nebyl to zájem úplného blba) Kořínkova přiměl k tomu, že mi s nadšením uspořádal krátký rozšiřující výklad o některých důsledcích či neřešených problémech a rozešli jsme se v dobrém (z mého hlediska výborném). Byl naprosto jiný než na přednášce, milý, laskavý, osobní. Ovšem vím, že to tak jistě nebylo u všech studentů. Myslím, že Emil Vitásek či kdo mi vykládal o tom, jak probíhala zkouška Růženy Pachtové, pozdější výpočtářky a pak sekretářky ředitele v MÚ ČSAV. Zdá se, že tato zkouška, kdy Kořínek údajně ráznými kroky obcházel katedru (stůl), u níž se Růžena pokoušela cosi odvodit či připravit, a pokaždé, když dorazil k Růženě, pravil svým neodolatelným způsobem něco jako „Ha!“ – a pak ji vyrazil, ukončila studium této dámy na MFF UK.

O Kořínkovi jsem slyšel řadu historek, ale zažitou mám jen jednu.

Na jakési velké konferenci o matematice pořádané Jednotou byla rovněž velká diskuse o českém jazykovém vyjadřování v matematice (šlo mj. o *tehdy a jen tehdy*, *právě když* či podobné konstrukce kritizované žurnalisty). Možná, že přednášku k tomu měl právě Kořínek.²¹ V kuloárech se pak po přednášce ještě k tématu živě diskutovalo a kdosi se Kořínkovi zeptal: „Pane profesore, jak sám víte, není jasno v tom, jak správně pojmenovat matematické objekty, které přísluší dvěma matematikům, třeba Hahn-Banachovu větu či Runge-Kuttovy metody. Jaký na to máte názor?“

²¹ Šlo o konferenci československých matematiků, která se konala v Ostravě-Porubě na VŠB ve dnech 26.–29. srpna 1974. Viz J. Kurzweil: *Konference československých matematiků – Ostrava 1974*, ČPM 100(1975), 105–106 (viz též PMFA 20(1975), 53–55). Vladimír Kořínek měl jednu z hlavních přednášek nazvanou *Jak Jednota pečovala a pečuje o terminologii školské matematiky*. Rukopisné poznámky k této přednášce jsou uloženy v Archivu AV ČR, fond Kořínek. Kořínek věnoval po celý život velkou pozornost matematické terminologii a různým problémům vyjadřování. Ve svém dopise [K96a] zveřejněném v Informacích matematické vědecké sekce JČSMF č. 10 z května 1976 Kořínek mimo jiné píše: *Ústav pro jazyk český předpisuje, aby se říkalo Hahnova-Banachova věta, Bolzanova-Cauchyova věta atd. Budiž, tomu se přizpůsobím a budu v budoucnu tak psát*. Velmi půvabný je závěr Kořínkova dopisu: *Česky se říká buď v „Göttingách“ nebo „v Göttingen“*. V prvním případě zní *mninativ Göttingy a skloňuje se podle množného čísla vzoru žena, v druhém případě je jméno nesklonné. Kdyby Vám korektor to opravoval na „v Göttingenu“, jako se to stalo mně, pošlete ho prostě k šípku, neboť neumí česky*.

Kořínek cosi obecně povykládal, ale tazateli to připadalo příliš abstraktní, takže se zeptal přímo: „No, a pane profesore, vy byste tedy řekl spíše Hahn-Banachova věta či Hahnova-Banachova věta?“ Kořínek se hluboce zamyslel a pak nám sdělil: „Pánové, jak jistě víte, někteří matematici již tradičně hovoří o Hahn-Banachově větě, ovšem naši jazykovědci namítají, že to není správné. Myslím, že v tomto případě bych jim dal za pravdu. Já bych rozhodně mluvil o větě Hahnachově-Banachově.“ A jeho tvář se rozzářila. Já jsem utek’.

* * * * *

Jak jsem potkával Vladimíra Kořínka

JAROSLAV STEHNO

Přírodovědeckou fakultu jsem začal studovat v roce 1947 a měl jsem to štěstí, že jsem dvouroční cyklus z algebry mohl poslouchat od začátku. Scházela nám velmi učebnice pana profesora Kořínka, kterou vydal později. Po složení první státní zkoušky jsem navštěvoval jeho seminář o grupách. Jako téma státní práce jsem dostal *Nekonečné normální řetězce v grupách*, kterou jsem zvládl po konzultacích s pozdějším prof. Drbohlavem, který též tehdy seminář navštěvoval.

Způsob vyjadřování pana profesora vyvěral z jeho zaujatosti pro obor. Mluvil hlasitě s velkým důrazem, nikdy se od tématu neodchyloval.

Bydlím na Vinohradech blízko místa, kde bydlel pan profesor. Jeho způsob intonace hlasu způsoboval, že prodavačka v obchodě se domnívala, že se na ni zlobí. Její reakce byla podobná. Tehdy jsem hlasitě pozdravoval pana profesora. Ten se mě ptal, odkud se známe. Říkal jsem, že byl mým zkoušejícím u obou státních zkoušek a že z tématu státní práce si pamatuji pouze název. Pokyvoval hlavou a říkal, že je to přirozené.

Naposledy jsem pana profesora potkal při jeho jízdě tramvají do nemocnice. Jeho paní ho upozorňovala, že budou vystupovat. Bylo zajímavé, jak reagoval. První reakce bylo „odseknutí“: „Já vím!“ – a paní se podívala z tramvaje a přestala mluvit. Pak postupně zjemňoval odpověď přes „Já vím, že budeme vystupovat“, pak opět „Já vím, že budeme vystupovat, ale je dobře, že jsi mě upozornila“ ... aťd.

Píši to proto, že přes způsob vyjadřování se nikdy na nikoho doopravdy nezlobil.

Vzpomínka na profesora Vladimíra Kořínka

JAN ZÍTKO

Když jsem v roce 1957 začal studovat na Matematicko-fyzikální fakultě UK, neuniklo mé pozornosti, že ve „vědomí“ fakulty dominují dvě jména, Vladimír Kořínek a Vojtěch Jarník. Během studia jsem se pak setkal s řadou dalších vynikajících učitelů.

Kromě Kořínkovy základní přednášky z algebry jsem navštěvoval i jeho výběrovou přednášku a seminář. Ze spolužáků na této přednášce a semináři mi utkvěla v paměti jména Leo Bočka, jeho ženy Jany, Ladislava Berana a Petra Hájka. Pod Kořínkovým vedením jsem zpracoval a v roce 1962 obhájil svou diplomovou práci, kterou tehdy oponoval prof. L. Procházka.

Zpracování Kořínkovy knihy *Základy algebry* je vzorem pedagogické pečlivosti a citlivosti podobně jako Jarníkovy knihy o diferenciálním a integrálním počtu nebo kniha prof. K. Rektoryse *Variační metody v inženýrských problémech a problémech matematické fyziky*.

Rád bych však ocenil zejména Kořínkovy nevšední mravní a morální hodnoty, ze kterých čerpám do dnešních dnů i já sám. V roce 1960 byl můj otec zapleten do vykonstruovaného procesu a odsouzen na dva a půl roku do vězení za pobuřující řeči proti socialistickému zřízení. Byl jsem tehdy ve čtvrtém ročníku studia a nebylo v tu chvíli jasné, zda studium dokončím. A právě v tomto okamžiku mi pan profesor dodal potřebný klid a sílu do další práce. Nebál se vystoupit a zahřimat ani v takto citlivých věcech a díky jeho zastání jsem nakonec bez přerušení studium dokončil. Tato jeho osobní statečnost je nejen pro mne vzorem toho, jak v životě jednat a nebát se.

Veselé vzpomínky na akademika Kořínka

BOHDAN ZELINKA

Tohle by raději neměli číst jiní lidé než matematikové. Ti by to odbyli generalizujícím tvrzením: „Stejně všichni ti matematici jsou cvoci!“ My matematikové však o akad. Kořínkovi něco víme, a přes všechny tradované historky si ho vážíme jako velkého vědce. Ale i lidé jako on mají nárok na určité vlastnosti, které je odlišují od ostatních lidí a které mohou působit komicky.

Uvedu jen to, co znám z osobní zkušenosti a doufám, že to nebude pokládáno za porušení piety k zesnulému vědci.

Prof. Kořínek především mluvil pronikavým hlasem tak, že to vypadalo, jako by měl neustále zlost. Se svým přijetím na fakultu jsem měl určité byrokratické potíže. Když jsem přišel kvůli tomu do budovy na Karlově, byl jsem odkázán na prof. Kořínka s tím, že nejdříve půjdu k RNDr. Drbohlavovi (pozdějšímu profesorovi), který mě tam dovede. Bylo mi divné, že nemám jít ke Kořínkovi sám. Pak jsem pochopil. Kořínkův zdánlivě zlostný hlas mě vystrašil. RNDr. Drbohlav však už na to byl zvyklý, takže s jeho pomocí jednání zdárně proběhlo.

A pak už jsem poznal prof. Kořínka jako přednášejícího. Typické pro něho bylo to, že místo *tady* nebo *zde* říkal *zdehle*. Před psaním na tabuli si navlékl krvavě červenou gumovou rukavici (pouze jednu, na tu ruku, která psala). Někdy si našel nějakého studenta v první lavici a přednášel mu přímo do tváře. Tvrdí se, že ho leckdy takto poprskal. Já jsem to vídal jen zdáli: nikdy jsem se necpal do první řady lavic. Báli jsme se Kořínka především jako přísného examinatora. Běda tomu, kdo nedovedl říci, co je prvočíslo.

Já jsem ho měl u státnice a později jako předsedu komise při udělování titulu CSc. A jinak jsem se s ním setkával na letních školách algebry. Tam působil zcela normálním dojmem.

Závěrem opakuji, že nemám v úmyslu porušovat pietu k zesnulému a že vylíčením některých jeho zvláštností nechci nikterak snížit jeho památku jako velké matematické osobnosti.

„Tělocvikářova“ vzpomínka na akademika Vladimíra Kořínka

RADOMIL REJŠEK

Když jsem byl požádán o napsání krátké vzpomínky na akademika Vladimíra Kořínka, profesora MFF UK, velmi mne to, jako „nematematika“, potěšilo. Po přemýšlení jsem došel k názoru, že akademik Kořínek byl tak výraznou a všestrannou osobností, že i moje krátká vzpomínka, vzpomínka pracovníka katedry tělesné výchovy, může šířku jeho zájmů doplnit.

Rád bych vzpomněl jeho vztah k přírodě a sportům v přírodě prováděným. Naše katedra pořádala v rámci studia na MFF mj. i povinné letní a zimní výcvikové kursy, kterých se kromě studentů účastnili, někdy jako tzv. pedagogické dozory, i učitelé odborných kateder fakulty. Velice rád jezdil na naše výcvikové kursy i akademik Kořínek. Jeho účast se nikdy neomezila pouze na styk se studenty na horských chatách, ale vždy i na sněhu. Pro nás, pracovníky katedry tělesné výchovy, byla jeho účast vždy velkým přínosem, neboť byla vzorovou ukázkou chápání pedagogické práce na všestranném rozvoji osobnosti studenta. Vždyť práci budoucích pedagogů i vědeckých pracovníků musí umožnit i jejich dobrý fyzický, především zdravotní stav.

Pan profesor jel s námi na hory vždy jako aktivní lyžař, který chodil od jedné cvičné louky ke druhé a během výcvikového dne navštívil vždy všechna družstva. Jeho hospitace byly někdy dosti náročnou záležitostí, neboť bývalo čtyři až šest družstev a cvičné terény byly někdy od sebe dosti vzdálené. Výzbroj a výstroj pana profesora byly pro nás, pracovníky katedry tělesné výchovy, ale i pro studenty, často dosti úsměvné a vyvolávaly v nás představy o historickém vybavení „lyžníka“. Oblečen obvykle v pumpky a obut ve šněrovací boty s kamašemi, chodil i jezdil na dřevěných lyžích prastarého tvaru a úctyhodné délky a opíral se o bambusové hole s vyplétanými „kroužky“ proti boření do sněhu o průměru asi 18 cm. Připomínal nám někdy laskavého Krakonoše.

Rád vzpomínám i na krásné večery, kdy jsme za doprovodu kytary zpívali se studenty naše lidové písně. A znali jich tehdy studenti mnoho, jistě více, nežli dnešní generace. A opět se pan profesor těchto večerů účastnil a zpíval s námi. Všechny tyto aktivity nás vzájemně sblížovaly nejen se studenty, ale i s pedagogy odborných kateder. A pana profesora Kořínka jsme i my, „tělocvikáři“, měli rádi a vážili jsme si ho.

* * * * *

Byla jsem lyžovat v Harrachově. Na nástupišti na Prahu čekal na autobus též profesor Kořínek se svou paní. Autobus nejel a nejel, zpoždění bylo již 20 minut. Až dosud trpělivý vážený vědec začal velmi nahlas hubovat, vyjadřovat se o spolehlivosti a přesnosti ČSAD a službě zákazníkům velmi, velmi tvrdě.

MARIE KUMPEROVÁ

Kouzlo teorie a praxe

ZDENĚK MALÝ

Pana profesora Kořínka jsem poznával z vyprávění studentů MFF. Zkazky o něm byly vždy úsměvné, vyjadřovaly jeho elán při přednáškách, zaujatost pro svůj obor, vtipnost a také osobitý verbální projev. Jsou to však historky převzaté, a tak je nepřísluší uvádět.

Pan profesor Kořínek byl velký milovník turistiky a lyžování. Rád se účastnil zimních lyžařských výcvikových kurzů, které byly v minulosti povinné pro studenty druhých ročníků fakulty.

Pamatuji se na setkání s ním na chatě v Krkonoších, kde se účastnil kurzů jako pedagogický dozor i se svou drobnou, nesmírně skromnou a příjemnou manželkou. Kolega Kopal přednášel studentům o mazání lyží s dřevěnou skluznicí, které se pro běh musely zatepla pečlivě a odborně upravovat podkladovým voskem a po jeho vychladnutí nanášet další vosk podle okamžitých sněhových a teplotních podmínek. Pan profesor pečlivě poslouchal a pak se zeptal: „Pane kolego, řekl jste, že počasí ovlivňuje použití různých vosků při mazání lyží. Co však namažete, když bude mráz -10°C a přitom bude pršet?“ Plénem na chvíli ztichlo. Pan profesor dobře věděl, že takové počasí nemůže nastat v praxi. „Ale v teorii je vše možné!“ doplnil a tím rozesmál všechny přítomné.

Vzpomínám na pana prof. Vladimíra Kořínka s ohromnou pokorou a úctou. Jsem rád, že jsem ho osobně znal. Byl to výjimečný, svérázný člověk.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Akademik Kořínek měl rád pohyb a oceňoval jeho význam pro život každého člověka, tím spíše pro studenty a absolventy Matematicko-fyzikální fakulty. Potkávala jsem ho při jeho procházkách, byl vždy milý a přátelský. Dodnes ho však nejjasněji vidím při jednom zimním výcvikovém kurzu na Medvědí boudě. Byla jsem se studenty na Patejdlově chatě a každý den jsem z dálky viděla jeho mohutnou postavu na lyžích na louce u Medvědí boudy. Tehdy se na sjezdovkách ještě často stoupalo a během stoupání rozprávělo.

JIŘINA ADAMÍROVÁ

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Přednášky profesora Kořínka a jeho seminář

KAREL DRBOHLAV

Vracím se v myšlenkách zpět do doby, kdy jsem sám studoval a po studiích začal na universitě působit. V duchu vzpomínám na jubilantovy přednášky a semináře. Myslím, že profesor Kořínek přednášel velmi rád a vždy tak činil s velkým zaujetím. Přednášel se strhujícím elánem, který vyburcoval k aktivitě i ty posluchače, kteří jinak trpěli sklonem k pohodlnosti. Byl zdrojem nevyčerpatelné energie a činorodosti, která přecházela na všechny, kteří s ním přišli do styku. Velmi mu záleželo na tom, aby každý jeho přednášce rozuměl. Stačil malý dotaz, prosba o vysvětlení, a profesor Kořínek vždy s nevšední ochotou a důkladností vysvětloval nejasné místo tak dlouho, než nabyl přesvědčení, že tazatel vše dokonale pochopil. Své postavení vysokoškolského učitele vždy chápal jako něco, co ho zavazovalo a hleděl všem svým povinnostem dostát co nejlépe. O své práci často přemýšlel a názory, ke kterým dospěl, rád konfrontoval s názory druhých. Jeho vztah ke každé otázce byl opravdový, zásadový a těmito vzácnými vlastnostmi působil na své okolí. S vědeckým způsobem myšlení byl tak opravdově spjat, že prostupovalo i praktické stránky jeho života. Od studentů vyžadoval poctivost, miloval pořádek, nesnášel povrchnost a odbytou práci jakéhokoliv druhu.²²

Počátek rozvoje algebr v Praze v období let 1945–1985 je nerozlučně spjat s osobností akademika Vladimíra Kořínka. Vzpomínám na jeho semináře „pro pokročilé“, které byly, pokud vím, po dlouhou dobu jediným místem v Praze, kde se soustavně pěstovala algebra. Na rozhraní algebr a logiky se ovšem tehdy rozvíjí i práce Ladislava Riegra a jeho semináře, ukončená předčasnou smrtí tohoto nadaného vědce. Odhlédneme-li od těch partií algebr, jež svou povahou patří spíše k matematice numerické, nebyla algebra u nás pojata do vědeckého programu MÚ ČSAV (na rozdíl od NDR, MLR aj.) a byla proto jako věda rozvíjena jen na vysokých školách a v podmínkách, které jsou s tím spojeny. Tento stav, alespoň v českých zemích, trvá dosud. Kořínkovy semináře navštěvovali, vedle mne, např. J. Blažek, L. Procházka, V. Vilhelm, L. Jánoš, V. Dlab, J. Ježek, M. Černý, L. Beran, L. Bican a další. Profesor Kořínek zaměřil seminář ke studiu tehdy moderních nebo dokonce vznikajících partií algebr a ukázalo se, že vybral témata dobře. Seminář byl zaměřen zejména ke studiu Abelových grup, ke studiu univerzální algebr, ke studiu teorie svazů, v níž sám vědecky pracoval. Vzpomínám si, že seminář býval zaměřen i k jiným tématům, např. k teorii reprezentací grup. Hlavní jeho význam byl v tom, že poskytl svým členům látku k vědecké práci, jíž mnozí pak zůstali věrni po dlouhá léta své aktivní vědecké činnosti a dosáhli v ní vynikajících výsledků.²³

²² Úryvek z článku [D4].

²³ Úryvek z článku [D].

Kaleidoskop vzpomínek

LADISLAV BERAN, LADISLAV PROCHÁZKA

Jestliže někdo prochází častěji Sokolovskou třídou v Praze-Karlíně, pak rozhodně tu občas potká staršího pána robustní postavy, který s hlavou mírně skloněnou kupředu kráčí ulicí hluboce pohroužen do svých myšlenek. Jde-li tento pán od stanice tramvaje k budově matematicko-fyzikální fakulty či směrem opačným a je-li navíc hladce oholen a v brýlích, pak již není pochyb, že jde o akademika Vladimíra Kořínka.²⁴

* * * * *

Byl jedním z prvních, kteří upozorňovali na blížící se problém znečištění životního prostředí; podobně jako ve vědě předběhl i zde vývoj názorů. A dlouho předtím, než se to stalo módní záležitostí, dbal na zdravou životosprávu a věnoval se pravidelnému cvičení.

Změnil-li se jeho laskavý úsměv v přísný pohled, věděli jsme, že se zasadí bez prodlení o nápravu – jak říkával – o odstranění šlendriánu. Je v tomto směru nanejvýš důsledný a zásadový. Právě tak důsledný a zásadový býval za katedrou. Při boji s nešvary všeho druhu se nebál ani osobních střetů. Jednou nám na semináři toto své jednání ujasnil příměrem: „Po bouřce bývá čistý vzduch.“

... „Název primokruh neodpovídá duchu českého jazyka.“ Profesor Kořínek se zamyslel a podrobně pohovořil o péči, kterou je třeba věnovat nejen matematice samé, ale také čistotě českého jazyka v oblasti matematické terminologie. Vzpomene přitom, jak se vždy s profesory Jarníkem a Čechem sešli, poradili o vhodném názvu a pak tuto dohodu dodržovali. ...

... bývalá přízemní posluchárna v ulici Ke Karlovu 3, dnešní fyzikální praktikum, sloužila jako posluchárna, kde se konaly přednášky a vedla cvičení. Profesor Kořínek se často přišel podívat na cvičení ke své přednášce z algebry. Tehdejší studenti však dobře věděli, že u profesora Kořínka je daleko lépe na cvičení nebýt, než přijít nepřipraveni. (Profesor Kořínek totiž při cvičení zkoušel.) A tak obvykle po jeho vstupu do posluchárny a po prvním obratu k tabuli se zadní lavice masově vyprazdňovaly a studenti přchali zadními dveřmi.

Byl to účinný způsob, jak studenty přivést k soustavnému studiu. Nás, mladší učitele, později vždy nabádal, abychom přiměřenou přísností studenty nutili studovat průběžně.²⁵

²⁴ Úryvek z článku [P2].

²⁵ Úryvky z článku [BP].

Malá vzpomínka na pana profesora Kořínka

Karel Rektorys²⁶

Když jsem těsně po válce vstoupil na tehdejší Přírodovědeckou fakultu naší univerzity, měl jsem to štěstí, že tam působila celá plejáda našich vynikajících matematiků: Páni profesori Jarník, Bydžovský, Kössler, Hlavatý, Kořínek, Knichal – ten byl tenkrát ještě docentem. Později přišel z Brna i profesor Čech. Byli jsme tehdy teprve mladí studentíci, kteří nedovedli posoudit vědeckou úroveň našich profesorů, ale intuitivně jsme v nich cítili velké osobnosti – profesora Jarníka jsme téměř zbožňovali. Moc rádi jsme měli i profesora Kořínka. Imponoval nám svou přímostí – dovedl se postavit i takové autoritě, jakou byl profesor Čech, když byl přesvědčený, že má pravdu. A rozumně zkoušel. Museli jsme něco umět, zadarmo „to“ nikdo nedostal, ale nikdy se nesnažil někoho koupat, spíše při zkoušce pomohl. Jeho svérázné vystupování nebylo možné přehlédnout. To, že je matematik, poznal každý, i když ho vůbec neznal. My jsme měli tenkrát na fakultě svůj studentský spolek. Zastával jsem v něm (velmi důležitou) funkci revizora účtů, a tak jsem se zúčastňoval i schůzek výboru. Jednou jsme měli sezení na fakultě – nepamatuji, kde to přesně bylo – a vstoupil pan profesor Kořínek. Pozdravil, odložil si klobouk na věšák, rozhlédl se, zjistil, že vešel do jiných dveří než měl, obrátil se, shodil klobouk, šlápl na něj, řekl pardon a zmizel.

Zasmáli jsme se, ale rádi jsme mu to prominuli, neboť to byl celý on.

* * * * *

Vladimír Kořínek a má cesta k algebře

JAROSLAV JEŽEK²⁷

Ve třetím ročníku jsem studoval specializaci Matematická analýza. ... V té době jsem se již začínal zajímat o algebru. ... Na Katedře matematické analýzy se ovšem v té době hledělo velice nevraživě na studenty, kteří si zahrávají s čímkoli jiným nežli s matematickou analýzou. Naštěstí se mne ujal profesor Kořínek a podařilo se mu pro mne protlačit individuální studijní plán. Ačkoli nemohu říci, že by mne profesor Kořínek nějak významně matematicky ovlivnil, jsem mu za mnohé vděčen. Byl ovšem velice zajímavou osobností – ještě nyní o něm kolují na fakultě mnohé vtipy – všechno to o něm je pravda, ale také je pravda, že to byl velice dobrý a hodný člověk.

Při čtení mé diplomové práce považoval profesor Kořínek za nutné vždy vyžadovat moji přítomnost. Problém byl v tom, že pokaždé začínal od první strany, víčka mu brzy začínala padat, při čtení druhé až třetí strany usnul a po probuzení mi řekl, že pokračovat budem zase až příště.

²⁶ [Alm], str. 136. Prof. RNDr. Karel Rektorys, DrSc., absolvoval PřF UK v roce 1948.

²⁷ [Alm], str. 66–67. Prof. RNDr. Jaroslav Ježek, DrSc., absolvoval MFF UK roku 1967.

Rigorózum s prof. Kořínkem

ZBYNĚK NÁDENÍK²⁸

Lze-li vůbec substantivum „zkouška“ spojit s adjektivem „příjemná“, pak by to platilo o vedlejším rigorózu, které jsem v březnu 1951 vykonal u V. Kořínka. A to ovšem dokonce z algebry, která mi byla vzdálenější než geometrie. Byla to má jediná zkouška u V. Kořínka. Došlo k ní takto: Na prosinec 1950 jsem měl dohodnuto hlavní i vedlejší rigorózum. K vedlejšímu jsem o vyzkoušení požádal B. Bydžovského a E. Čecha. Asi týden před vedlejším rigorózem jsem z děkanátu dostal lístek se změnou examinátorů vedlejšího rigoróza na E. Čecha a V. Kořínka. Zašel jsem tenkrát za M. Katětovem a vyjádřil jsem podivení, že k takové změně dochází a v tak krátké době před termínem. Pamatuji si, co mi řekl – že má právo to udělat. Bylo to zcela krátké jednání ... Změna byla zřejmě namířena proti B. Bydžovskému, který – ač dvakrát rektor – měl pocítit závan nové situace. Vedlejší rigorózum jsem ovšem musil odložit. Místo něj jsem zašel za V. Kořínkem, abych ho poprosil o jeho požadavky. Jakmile jsem vstoupil do jeho kanceláře, začal dlouhými kroky přecházet od stěny ke stěně a – aniž bych ještě vůbec něco řekl – opakoval: „Pane Nádeníku, já z toho nemám radost.“ Bez váhání jsem na to řekl: „Já také ne.“ V. Kořínek se zastavil, chvíli na mě upřeně hleděl – při tom jsem si uvědomil, že si má tři krátká slova jako můj examinátor může různě vykládat – a pak mě přátelsky seznámil se svými požadavky. V březnu mě neméně vlídně vyzkoušel a v dubnu 1951 jsem promoval. Ač je tato příhoda už 50 let stará, rád a s uznáním na ni vzpomínám.

* * * * *

Vladimír Kořínek přednáší

MILOŠ DOSTÁL²⁹

Velmi sympatickou postavou, vzbuzující trochu bázně a též trochu legrace, byl algebraik prof. Vladimír Kořínek. Byl to člověk dobrého srdce a trochu podivín. Mezi jeho podivínství patřilo např. to, že na každé přednášce si pohledem vybral dva, tři studenty, jejichž úlohou bylo vždy na konci důkazu kývnout na znamení, že tomu rozumějí. V jednom z jeho kursů jsme takovými kývači byli Aleš Pultr a já. Vzpomínám, jak jednou – z nudy či nepozornosti – jsme oba dva zapomněli kývnout. Profesor Kořínek nejdříve zmlknul a pak zaburácel: „Ne!!! Vy tomu nerozumíte!!!!“ a začal od začátku.

²⁸ [Alm], str. 105–107. Prof. RNDr. Zbyněk Nádeník, DrSc., absolvoval PřF UK r. 1949.

²⁹ [Alm], str. 25–27. Prof. RNDr. Miloš Dostál, absolvoval MFF roku 1961.

Vladimír Kořínek na schůzi KSČ

PETR HARMANEC³⁰

Studovat na Matematicko-fyzikální fakultu jsem přišel roku 1959 po absolvování jedenáctiletky v Kolíně. ...

Nepřekonatelnou postavou fakulty ovšem býval akademik prof. Vladimír Kořínek, který nás učil algebru. Kolovalo o něm (a dosud koluje) nepřeberné množství historek, povím ale jen to, co jsem zažil osobně. V oněch dobách se slavnostní schůze místní organizace komunistické strany na fakultě konaly obvykle v přízemní posluchárně M8, která měla po jednom vchodu jak v přední, tak v zadní části místnosti. Katedra bývala při takových příležitostech pokryta rudým sukňem a ozdobena pozlacenými bustami vůdců a atmosféra bývala vážně ponurá. Uprostřed jedné takové schůze se náhle otevřely zadní dveře posluchárny a v nich stanul nestraník Kořínek. Na okamžik se zarazil, pak se ale vydal pomalým krokem a s hlavou skloněnou k zemi střední uličkou k ozdobené katedře. Když byl asi uprostřed, zřetelně zamumlal: „Promiňte, soudruzi,“ prošel pomalu kolem katedry k předním dveřím, a než místnost opustil, dodal značně hlasitěji: „A zase tu není pořádně uklizeno!“ a majestátně odešel.

Vzpomínám si též, že jednou přišel na svou ranní přednášku v posluchárně M1 očividně něčím rozladěn. Několikrát rychle prošel před katedrou sem a tam, nasadil si gumovou rukavici, kterou si vždy bral, aby se neušpinil od křídly. Po chvíli se zastavil u katedry před krabicí s křídami, ve které byly jen drobné úlomky. Ty začal brát a rozčileně je házet zpět do krabice. Poté vyběhl z místnosti a za chvíli se vrátil a vlekl za rukáv tehdejšího tajemníka fakulty pana Ondráčka. Onoho člověka jsem nikdy blíže nepoznal a nechci jej nijak soudit, vím však, že byl na nás studenty často velmi nepříjemný a že jsme se proto jednání s ním, kdykoliv to šlo, vyhýbali. Teď nám bylo přáno vidět tohoto obávaného tvora, jak stojí před plnou posluchárnou studentů, třese se jako osika a naslouchá několikaminutovému hromobití akademika Kořínka. Ten z plných plic láteřil, co je to za pořádek, když on, akademik, přijde přednášet, a nemá připravenou ani křídu, jaký je všude nepořádek, a tak dále, stále dokola. Bylo to dokonalé, takřka profesionální herecké vystoupení a trvalo neuvěřitelně dlouho. Když se nakonec prof. Kořínek přeci jen na chvíli odmlčel, aby se pořádně nadechl, špitl pan Ondráček do nastalého ticha: „Soudruhu akademiku, já vám tu křídu ihned přinesu.“ Na to ovšem prof. Kořínek celou dobu čekal. Pohrdavě si odfoukl a vybafl: „Ha, není třeba, já si křídu vždy nosím s sebou!“ a vytáhl velkou křídu z kapsy svého pláště.

³⁰ [Alm], str. 56–59. RNDr. Petr Harmanec, DrSc., absolvoval MFF UK roku 1964.

Přijímací zkouška u prof. Kořínka

KAREL ZÁVĚTA³¹

Patřím do ročníku, který svá univerzitní studia začínal v dobách dosti pohnutých, a to v roce 1951. Po maturitě jsem byl pozván k přijímacím zkouškám, či spíše pohovorům, na tehdejší Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy a měl jsem tu čest setkat se již při této příležitosti s legendami opředěným profesorem Kořínkem. Po delší debatě, která začala jeho „základnou“ otázkou, jaké je nejmenší kladné číslo, a která by se dala charakterizovat jako dolování poznatku o rozdílu mezi otevřeným a uzavřeným intervalem, jsme se v dobrém rozešli. Ovšem moje naivní představy o případné kombinaci studia matematiky s filozofií – připomínám rok 1951 – byly neuskutečnitelné i prakticky. Kromě toho výsledkem zmíněného pohovoru bylo doporučení profesora Kořínka, abych se raději přihlásil na experimentální fyziku. To bylo poněkud předčasné, protože několik prvních semestrů studia bylo společných nejen pro všechny obory fyziky a matematiky, ale i pro budoucí učitele ...

* * * * *

Vladimír Kořínek a sport

VÁCLAV HORÁK³²

V letech 1952–1959 se chemie studovala v rámci Matematicko-fyzikální fakulty. ...

Homogenní duch fakulty se nejlépe projevil na výletě celé fakulty (nepamatuji si ani rok ani jméno přehrady). Tam se na příjemném společenském ovzduší podíleli příslušníci všech kateder, zcela bez ohledu na exaktnost svého oboru. Nezapomenutelnou událostí byl plavecký výkon akademika Vladimíra Kořínka. Samotnému plaveckému výkonu předcházela klasicky provedený rituál osmělování. Celou akci mám zdokumentovanou na 8mm filmu.

V období, kdy jsem sloužil jako pedagogický proděkan pro chemii, mě s akademikem Kořínkem sblížil společný zájem o horolezecké výpravy v Himalájích. V té době byla zdolána kdejaká osmitisícovka a u příležitosti fakultních schůzí jsme s V. Kořínkem každý nový výstup důkladně prodiskutovali. Když jsem se později dozvěděl, že sám byl horolezec, velice mě to překvapilo.

³¹ [Alm], str. 177–178. RNDr. Karel Závěta, CSc., absolvoval MFF UK roku 1956.

³² [Alm], str. 61. Prof. RNDr. Václav Horák, absolvoval PřF UK kolem roku 1949.

Vzpomínky na prof. Kořínka

IVO BABUŠKA³³

V roce 1949 jsem se stal aspirantem matematiky. Prof. E. Čech byl hlavní osobou, která vedla školení nás aspirantů. Prof. Kořínek a Jarník byli také velmi aktivní v naší výchově. A tak jsem strávil mnoho času na Karlově. Náš poměr k našim učitelům byl znamenitý. ...

Po stránce vědecké prof. Čech a Kořínek mi dali základ toho, na čem jsem budoval celý svůj vědecký život. Nemohu ovšem také zapomenout na velký vliv prof. Knichala a Vyčichla. ...

Prof. Kořínek s námi probíral Malcevovu *Algebru*. Byl velmi přesný „starý mládenec“. Vzpomínám si, že jednou nám řekl, že naše příští schůzka musí odpadnout. Byli jsme překvapeni a zvědaví. To se muselo stát něco důležitého. Po všelijakých našich dotazech z něho „vylezlo“, že se ten den žení. S prof. Kořínkem a jeho paní Olgou jsme se stali (já a moje žena) velkými přáteli. Po roce 1989 při svých návštěvách Prahy jsem vždy paní Olgu navštívil. Bohužel, Vladimír Kořínek mezitím zemřel. My aspiranti jsme jezdili s našimi učiteli na hory lyžovat. Byli jsme několikrát na Dvoračkách. Prof. Kořínek byl velmi dobrý lyžař. ...

* * * * *

Vladimír Kořínek, posloupnosti a řady

VÁCLAV MALÁT³⁴

Na Matematicko-fyzikální fakultu jsem přišel v roce 1953 ...

Posloupnosti a řady nám tehdy přednášel učitel opravdu velkého, na první ročník až nepřiměřeného, kalibru. Akademik Vladimír Kořínek, v té době děkan fakulty. V onen památný den se nám od něho dostalo lekce nejen matematické, ale i lidské. Dokazoval právě platnost věty Bolzano-Cauchyovy a když svůj důkaz spokojeně dokončil, přihlásil se žák Evžen Kindler a důkaz mu vyvrátil. Akademik a děkan v jedné osobě se samozřejmě nedal, ale nakonec to vzdal a před studenty prvního ročníku přiznal, že je poražen, a pro dnešek vyřízen. Sluší se dodat, že jeho autorita tím neutrpěla žádnou újmu. Mne samotného to lidské gesto dokonce povzbudilo k tomu, že jsem se jako jediný odvážil dát si od něho podepsat jeho *Základy algebry*. Když jsem později tu knihu v čase nouze prodával, dostal jsem díky onomu podpisu víc, než kolik jsem za ni kdysi dal.

³³ [Alm], str. 12–13. Prof. Ing. Ivo Babuška, DrSc., absolvoval Stavební fakultu ČVUT roku 1949.

³⁴ [Alm], str. 95–96. Doc. RNDr. Václav Malát, CSc., absolvoval MFF UK roku 1958.

LITERATURA

- [Alm] Netuka I., Stiborová M. (ed.), *Jubilejní almanach*, Matfyzpress, MFF UK, Praha, 2002.
- [BP] Beran L., Procházka L., *Kaleidoskop vzpomínek při příležitosti osmdesátin akademika Kořínka*, Pokroky matematiky, fyziky a astronomie **24** (1979), 161–162.
- [D4] Drbohlav K., *Akademik Vladimír Kořínek osmdesátiletý*, Časopis pro pěstování matematiky **104** (1979), 210–213.
- [D] Drbohlav K., *Algebra, logika a teorie množin*, in I. Netuka (ed.): *Vývoj matematiky v ČSR v období 1945–1985 a její perspektivy*, Univerzita Karlova, Praha 1986, 54–69, též Pokroky matematiky, fyziky a astronomie **32**(1987), 78–85.
- [P2] Procházka L., *K pětasedmdesátinám akademika Vladimíra Kořínka*, Vesmír **53** (1974), 250.